

ABONAMENTUL
Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 «
Pe o lună . 2-40 «
Nrul de Duminecă:
Pe un an . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
au 40 franci.

TRIBUNA

REDAȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Multămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 48

Sângele dela Galați.

Intr'un sat de pe valea cea plină de plânsul Oltului străbun, e azi îngroapă. O durere fără nume, întunecată ca soarta lor cea fără de noroc, brăzdează fețele celor veniți la sărutarea de pe urmă. Căci fără de veste, amuțiti năpraznic de gloanțele jandarmilor, pleacă azi doi oameni vrednici din mijlocul lor. Și cine ar putea să pătrundă amarul, cine ar putea să citească în noaptea gândurilor lor...

Încă nu s'a risipit jalea, încă nu s'a stins durerea și nu s'a potolit văpaia ce ne-au trezit în suflet crimele dela Mărgineni, dela Făget și dela Tâlna; inima ni-e încă arsă de otrava amărăciunii nerăzbuțate și pumnii ne sânt încă încheștați de dorul răsplătirii și iată că sântem fulgerați de-o nouă sălbătăcie, tot atât de neagră și tot atât de fioroasă. Umbrele fraților noștri sfâșiați de turbarea jandarmilor încă nu și-au aflat repaosul de veci, ranele de foc în inimile orfanilor ce-au lăsat în urmă, nici nu s'au închis — și iarăș țipete de groază, glasuri de desnădejde, cutremură a blestem văzduhul acestei țări.

Pământul sfânt al țării Oltului, leagănul străvechi al neamului nostru, a fost udat iarăș cu sânge nevinovat. Alaltăieri, la alegerea de primar din

satul Galați, lângă Făgăraș, jandarmii au tras iarăși în carne vie. O grindină de gloanțe ucigătoare a țisnit din țevile puștilor și nouă țărani români s'au rostogolit pe loc ciuruți de gloanțe. Doi dintre ei au murit la fața locului, ceilalți șapte se luptă azi cu moartea și cine știe dacă n'au plecat deja și ei pe țărâmul de unde nu mai este întoarcere. Dar puteau să fie trăzniți și mai mulți și a fost poate mila norocului, că din vre-o treizeci de focuri câte s'au tras, au nimerit numai nouă. Pentru jandarmi și pentru stăpânii lor ar fi fost tot una. Jandarmii sânt împăcați în conștiința lor de fiare sângeroase, că au săvârșit o faptă — plăcută stăpânilor lor și folositoare. Ei știu că precum nici până acuma, nu vor fi pedepsiți nici pentru aceasta nouă sălbătăcie și că stăpânii îi vor scoate curați ca raza de soare: oameni la postul datoriei patriotice, cari au făcut uz de arme „fiind în apărare legitimă” față cu niște țărani proști și răzvrățiți de „agitatori fără de suflet”. Zadarnic s'au găsit și între potrivnicii noștri oameni cu sufletul mai cinstit și cu vederea mai puțin întunecată, oameni cari să înfiereze în măsura fiorozității ei crima dela Galați, zadarnic s'a ridicat ieri în cameră un glas pentru a cere pedepsirea criminalilor, sfârșitul cercetărilor ce se vor face pentru ochii lumii, va fi acelaș ca și în trecut.

Nu vor fi pedepsiți nici jandarmii și nu va fi pedepsit nici cărcserdarul neomenos care i-a asmuțat asupra alegătorilor. Glasul adevărului nu pătrunde la cei ce vor stângerea noastră, cum n'a pătruns nici după măcelurile de până acum. Căci crima fibirăului Bisztray ne-ar rămânea altcum neînțeleasă. Alegerea de primar la Galați, a avut doar o desfășurare după tipicul consfințit de toate guvernele. Cărcserdarul cercului a candidat în mod volnic o coadă de topor, iar pe candidatul poporului l-a respins în modul cel mai brutal, neîngăduind nici măcar votarea pentru el. Iar când poporul neputându-și stăpâni revolta firească, a cutezat să murmure numai, fiarele cele setoase de sânge au fost asmuțate numai decât asupra „cânelui de valah”. Și fiarele administrației ungurești și-au dovedit și de data asta din prisos îndemânarea de-a încolți pe acest „câne” urgisit.

Răspunderea pentru sângele nevinovat o are deci în primul rînd guvernul. Criminalul Bisztray e numai creatura după chipul și asemănarea sa și a sistemului pe care-l ocrotește. El și-a săvârșit crima cu acelaș sânge rece cu care ar fi săvârșit-o — și bun e Dumnezeu, pot s'o mai săvârșească încă — toți fibirăii-cărcserdari, de a căror sfârc de cravașă trebuie să tremure toată suflarea din cercuri și

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Sfârșitul.

E o ticăloșie ce se petrece acuma, la moartea nefericitului Stașu. Nepăsarea foștilor lui tovarăși și cuvintele ce însoțesc știrea sfârșitului lui dureros, prin ziare, e o neomenie.

Toate sânt pline de aceeaș minciună și prefăcută compătimire: »Moartea cea tragică a nefericitului nostru prietin o prevedeam. Cine a urmărit scrierile mai nouă ale lui Mihai Stașu, ușor a ghicit c'o boală grozavă-i rodia mintea și desnodământul era lucru așteptat».

Va să zică nebun! Nebun bietul prietin al meu! Și-o cetiau, bunii lui tovarăși, o cetiau nebunia printră scrierile lui mai nouă, pe când cu brațele încrucișate, așteptau? Dar care bucăți, mă rog? Căci dela 1901 Stașu n'a mai lipărit o literă și sânt, pe cât știu, singurul deținător al unor file îngălbenite, ce mi-a încredințat c'o dorință în ziua când a lăsat scrisul pentru a jerfi a lor lui rodul puțin al unor mâni șubrede, dar hotărâte. Vorbele acelea le țin bine minte: »Parcă nu mă îndur să le nimicesc singur. Ține-le tu și când te i încredința că m'am ținut de vorbă și oi fi lecuit, să le arzi».

Următor voinței lui mă văd ținut astăzi la o tristă indeletnicire. Dar mai pot eu acum să sfîșiesc vorba unui prietin, fără să mă fac părtașul șorbilor scoase pe socoteala lui, la moarte.

Spre a le spuibera, mă abat dela datoria mea întreagă și înainte de-a da pradă flacărilor, caștelul ce ascunde gândirea și sfințirea sufletului

care s'a mutat dintre noi, rup la întâmplare câteva foi ca să le dau în vileag. Cele ce mi-au căzut sub mână sânt frânturi dintr'un ziar mai lung. N'au nici un titlu. Doar o dată:

Noemvre 1899.

Am de gând să mă mut. Mi s'a urit în casa asta Odăile sânt ursuze. Ferestriile dau în curte. Grădina n'are pic de umbră. Copaci bătrâni, uscați și goi... Un soare nesuferit prăjește iarba. Pământul nisipos secătuște rădăcinile trandafirilor. Lilieci sânt mereu ofiliți. Stânjineii au stat veștezi toată vara. Nici tufănelele n'au înflorit...

Mi s'a făcut dor dup'o vâlcea, dup'o țarină, dup'un loc singuratic și o să mă mut. Un glas de huhurez cărie în toată noaptea pe cerceveaua ferestrei: «Las' că te-i muta tu! Lasă».

O să-mi stâmpăr dorul ăsta la pădure. Ce, unde-i vama? Când nu i frumoasă pădurea? Mie unul și așa-mi place cângul O să iau trăsura lui: Gavrilaş, cu roțile de cauciuc și cai tătarești, de se duc ca vântul.

Și m'a dus Gavrilaş, ca gândul. Nici nu știu când am ajuns afară. Parcă aveau aripi căluții lui, iar de-i ajungea cu șfichiul, din greșeală, să sboare. Se juca băltărețul în voia lui, vîntul, pe câmpie. Și Gavrilaş mă întrebă: »Pracu-ți conașule?» Mă și mir cum de-i auziam. Căci toate eu numai prin ochi le mai prindeam și vraja îmi pătrundea numai văzul. O lumină, o mândrețe, până în inima pădurii, ce se mlădia toată cu trosnet de iarnă prin crengi.

Intr'un luminiș, o poiană. În poiană o casă. Albă, nouă-nouă, coperită cu țigla roșie. Săr drept în sus în mijlocul trăsării. — »A cui e

casa asta, Gavrilaş?» — »A lui Carol, grădinarul».

Niște oameni mișcă roabe încărcate cu frunză și gunoiu. — »Oprește Gavrilaş». O slujnică pe la uluci își desbrobodește fața de se pune la taină cu un pădurar. — »O fi de închiriat. Aș lua-o după acuma».

Cobor: »Pot s'o văd pe dinlăuntru?» Un muncitor zice: da; slujnica, nu; e închisă; domnu Carol e dus la oraș. E locuită, dar. Când să pornim, birjarul oprește iară: »Pasă-mi-te vine domnu Carol». Mă dau jos iară și dau mâna cu grădinarul. Eu nu-l cunosc și nici el pe mine. Dar eu de el am auzit. Ce de povești nu umblă despre grădinar? Cică nu l-ar chema Carol, ci altmintrelea. N'ar fi Neamț, dar Polonez neaș. A venit de tinăr în țară la noi, că era urmărit. S'a făcut grădinar de nevoie, dar are învățătură bună. În țara lui a fost om care mșca multe. I-se pusese capul la preț.

Ii sticleau ochii în fundul capului când l-am întreat dacă-i așa. Slătu în cumpănă... mă sură puțin. Apoi spuse cu o vorbă: da. Din bătrân și bolnav... parcă se făcu un flăcău tinăr și... Se înfoia ca un bălaur. Și bine-i mai sta astfel. Nu știu ce-mi veni să-l întreb:

— »Dar copii ai domnule Carol?»

Vorbește românește mai bine ca dumneata:

— »Nu trebuie copii! Dacă n'ai țeară cui să slujească!»

Mă pofti în casă. Ii spusei ce gând mă răsătașe: »Ziceam că ș'o închiria casa, că mult mai e plăcut aci la pădure. Dacă acum, ce trebuie să fie vara! Iacă, de aia te am supărat!» Parcă i parea rău: »Nu. Nu se închiriază. A făcut-o pri-

cari se strădănuiesc, la fel cu Bisztray, de-a așeza tot „oameni de încredere” la conducerea satelor — și fac asta, în vederea viitoarelor alegeri parlamentare. Căci guvernul știe să-și organizeze de cu vreme tabăra.

Partea de răspundere cât o au jandarmii, e firește, mai mică. Ei nu fac doar decât să-și potolească pornirile de animale de codru, să-și astâmpere setea de sânge. Pentru ei ținuturile românești sânt plaiuri de liberă vânatoare și nu e jandarmul jandarm în țara ungurească până n'a scalpat un câne de valah.

Și „împăciuirea” norodului românesc se urmează fără întrerupere, ieri la Aleșd, la Talpoș, la Mărgineni, la Tălna și în câte alte locuri, azi la Galați, iar mâne cine știe unde. Deocamdată au fost împăcați pe veci încă nouă țărani români și noi, „cei din tîi fruntași ai neamului”, privim cu brațele încrucișate, cu sufletele împietrite de durere opera aceasta drăcească. Vedem cum țara aceasta ajunge, tot mai mult, să întunece faima veche a codrului Vlăsiei, ne cutremurăm de vaierul orfanilor dela Galați și sugrumați de spaimă și durere glasul nostru nu se poate înfiripa azi energic ca niciodată în casa țării și nu putem să tragem la răspundere acolo, în auzul lumii întregi, pe criminalul de frunte, care este guvernul. Trebuie să facă acest lucru alții pentru noi, nu însă pentru a arăta în întoată monstruoșitatea ei crima ce s'a săvârșit, ci pentru a o ascunde de ochii lumii și pentru a peteci vaza zdrențuită a acestui colț de Africă. Să nu știe lumea că popoarele acestei țări sânt înjugate mai rău decât sămănțiile supuse din tărîmurile sălbatice.

Dar nu învinuim, — ne-am putea atrage doar nouă „rezoluțiuni”. Și du-

rerea ce ne supune azi inima și mințea e mult mai sfîntă decât s'o tulburăm cu reamintirea păcatelor ce ne pasc în aceste vremi de adîncă jale pentru neamul nostru. Gîndul ne sboară departe, spre acel sat străjuit de creștetul mut și rece al Negoiului, în care azi groaza și desnădejdea și-au pus mâinile lor de ghiață pe inimile țaranilor români. Dimpună cu noi tot norodul românesc să-și plece azi genunchii în fața mormintelor proaspete dela Galați și'n cucernică rugăciune să se unească sufletele noastre, când ne rugăm pentru odihna de veci a sărmanilor noștri frați: Nicolae Șchiopu și Ioan Gheorghe Bruda.

Moștenitorul de tron în Budapesta.

Din Viena ni se anunță: Moștenitorul de tron archiducele Francisc Ferdinand va sosi la Budapesta la 29 Decembrie n., orele 6 dimineață. Din cauza sosirii timpurie, la gară nu va avea loc primire oficială.

Aceiaș zi, la orele 9, moștenitorul de tron va primi în audiență pe ministrul-președinte Khuen; la orele 11 va primi delegațiunea ungară, iar la orele 12 delegațiunea austriacă.

Moștenitorul de tron va sta în Budapesta numai o zi și îndată după deschiderea delegațiunilor se va întoarce la Viena.

Cabinetul Lukács Justh. Fostul deputat Dr. Visontai Samu publică în »Neue Freie Presse« din Viena un articol lung, în care face destăinuirii asupra tratativelor urmate între Lukács și Justh, în vara anului trecut.

Atunci partidul independist era încă unitar și puternic. Lukács László, însărcinat de către Maj. Sa să alcătuiască cabinetul, a intrat în tratative cu Justh, oferind partidului alcătuirea guvernului și rezervându-și sieși și partidelor 67-iste numai trei ministere: președinția, internele și finanțele.

Noul guvern ar fi avut unica misiune de a realiza reforma electorală pe baza sufragiului uni-

versal. Partidul independist ar fi trebuit să renunțe însă la banca autonomă.

Justh și partizanii săi au propus mai multe formule, cari însă n'au fost acceptate de Maj. Sa. Acestei atitudini a justhiștilor în chestia băncii este a se mulțumi starea de azi, când n'avem nici bancă autonomă și nici măcar sufragiul universal.

Destăinuirile lui Visontai, cari de altminteri nu spun nimic nou, n'au făcut impresie mare.

Din Cameră. Azi a început în Camera deputaților discuția asupra proiectului de lege prin care se cere votarea prelungirii provizorii a privilegiului băncii austro-ungare. Partidul justhist e hotărît să combată acest proiect cu toată energia, profitând chiar și de vechea armă uzată a obstrucției.

În cursul ședinței s'a vorbit chiar și de ședință închisă. Se svonise anume că guvernul e hotărît să țină ședință chiar și Sâmbătă, în preseara Crăciunului catolic. Justhiștii au iscălit numai decât o adresă prin care se cere ședință închisă. Ministrul-președinte Khuen-Héderváry a declarat însă că Sâmbătă nu va fi ședință și justhiștii au renunțat la planul lor.

În cercurile bine informate se spune că guvernul nici n'are de gînd să voteze proiectul, ci se mulțumește a dovedi prin discuția de acum că a dorit o soluție constituțională, dar la nevoie va prelungi prilejul băncii pe cale de ordinațiune.

Noul prefect al Murăș-Turzli. Maj. Sa a desărcinat definitiv pe fostul prefect al comitatului Murăș-Turda, Erődsy János, numind în locul lui pe contele Haller.

Lui Erődsy deocamdată i-s'a creat un post în ministerul de interne.

Distincția miniștrilor Ungariei. Din Budapesta se anunță că M. Sa a conferit lui Hieronymi, ministrul de comerț, crucea cea mare a ordului Leopold. Ministrul președinte i-a și predat deja insigniile ordului, ieri după-amiază. În aceeaș vreme miniștri

măria pentru grădinar». Nu zicea că pentru el. Bătrîn, ce mai aștepta el d'aici încolo. După nițică gîndire:

— »Place mult d'umitale? Poate sufletu-ți cere pace, trupul aer de pădure, mințea tăcere. Poate nu găsești alta! Nici nu se pomenește. Ți-o dau bucuros. Cât trăiesc mai am niște odăi la oraș; ale mele, cumpărate de mine, de ce-am muncit. Nu cine știe ce: două mii de lei!»

— »Nu domnule Carol. Lasă. Și d'umitale ți trebuie un loc să visezi când n'ai de lucru. Un opoșit!»

— »O! da... Polonia. Acuma eu m'aș face sănătos și tînăr, odată...»

În casă i-am cunoscut și nevasta. Femeie mereu tristă. Cu ochii roși, pe sub ochelari, împletește cununii de foricele, — tufănele și nemuritoare, — de le vinde ieftin la Sâmbăta morților, la îngropăciuni; săracilor dă și pe degeaba. »Bieții morți«. Și ochii li-se umezesc amândorora în vreme ce caută prin ferestre, afară. Se văd niște turnuri de biserică. Se zice că sânt dela o mănăstire: Cimiterul.

În preajma iernii ce jalnic o fi într'un cimiter:

— »Hai acolo Gavrilaş».

Iar Gavrilaş e gata. O mai fi văzut el și alți curioși ca mine.

E un drum frumos, între două rînduri de tei goi, o cărare smălțată cu frunze căzute de curînd, scorbtoase și ude. Porțile cele mari stau zăvorâte, o ușă lătuioasă e dată la perete. Treci pe sub clopotniță Cum ntri, biserică; mai la mijloc, un paraclis; alături cam ascunsă, casa paznicilor: niște chiții și-o cruce de biserică pe coperiș.

Pe de-arîndul, încolo, o sumă de alte case mici. Te-ai putea crede într'un orașel straniu.

»Bolțile«, îmi spune paznicul cel mare. Cruci puține, lespezi rare, morminte ici colo, mai mult spre fund, la rîndul săracilor. Locul o plin de »bolți»: niște chilii și ele, mici, curate, de marmoră, de granit, de piatră, de cărămidă, de sticlă și de tuciu. O! ce bun găzduitor și prietenos e lăcașul Obloane de fier, porți grele, prevăzute cu gogemite verigile, stau deschise, ca niște pleoape ce nu clipeșc niciodată și pe sub ele se zăresc ochiurile candelor, treze, Pe alocurea coșuri de flori înecă adîncături luminate de câte-o făclie ce palpaie tîhnit. Trepte de piatră scobor luci; pereții au scoabe cu locuri pentru cei așteptați.

O bătrînă clatină mîna-i chircită pe-o căție și fum albastru umple grădina cu miroase de smirnă.

A fost o zi de iertare. Tăișul secerii n'a sclipit astăzi. Groapă nouă nouă nu se vede. Săpașii așteaptă pufînd din pipe, ridicînd o zăbrea, îndreptînd brațul unei cruci, potrivind o panglică pe care slovele de aur s'au șters, alinîndu-și adormiții c'o privire care-i cuprinde pe toți.

Sânt nume cari nu mi spun nimic. O lume ce mi-e necunoscută. Dintr'ai mei nimeni nu sălășuiește pe aici. Eu vin de departe și ei au rămas în urma drumului lung.

Un steiu negru, de granit trufaș, se fudulește printre bolți și statui. În vîrf un chip cloplit. Un chip urît. De desubt stau scrise versuri și cugelări. Vorbe ce nu te brăzdează cu fiori. De-acelea menite să treacă ca și viața. Parcă și sînt

ticuite într'adins. La o temelie o frază mai ade-vărată: »Moartea trezeșe sufletul din visul vieții«, sânt mai cu rost, dar se cunoaște că nu sânt ale celui care le-a săpat într'o puzderie de nimicuri.

Gropașii, după ce s'au ținut de mine o vreme, m'au părăsit. Dacă mă văd de aiurea și nu-întreb de nimeni.

Eu însă nu mă simt așa de străin aici.

Uite, îmi plac căscioarele astea, »bolțile« cu încăperi pregătite multor neamuri viețuitoare încă. Mi-s dragi geamlăcurile pe cari se joacă roșul asfințitului; marmora pe care-o încălzește o lacrimă uscată; o adîncătură din care tremură un gemăt de femeie stingheră; mână de bronz, neagră ca de mumie, ce pică o floare de tuciu pe un sicriu de cremene; tufănele galbene, cununile grădinașei celei triste...

Tot răzîcind pe cărări, la o răspîntie, lângă o salcie petoasă, am dat peste niște italieni, meșteri pietrari, cum isprăviseră o zidărie nouă, toată de profir și pe dinăuntru și pe dinafară. În briu de mozaic înfipseșeră sulțile stachetului:

— »A cui e asta?»

— »A unui boier mare».

— »Zace cineva aici?»

— »Nu pîn'acuma. E peșteră nouă, pentru un neam tare bogat».

Și după ce și-au privit opera isprăvită, roșie ca un apus s'au dus.

Obosisem. Parcă venisem mînat anume pentru bolta asta și drumul mi-se încheiase. M'am lăsat pe o zăbrea și m'a furat un somn... Amorțeam sângele mi-se răcia, trupul mi-se muia ca o ceară, îmi pieria auzul și mi se punea o per-

Serényi, Székely și Hazai au fost numiți consilieri intimi, și astfel cu această numire toți membri cabinetului au fost ridicați la rangul de consilieri.

Măcelul dela Galați.

La alt loc al ziarului ne ocupăm cu noua mișelie jandarmăriească săvârșită împotriva pașnicului popor din comuna Galați, lângă Făgăraș. Aici publicăm numai raportul corespondentului nostru care a fost la fața locului și a vorbit cu martorii oculari ai măcelului.

Vom stăruii la acest loc numai asupra unui singur moment: *jandarmul care a tras cel dintâi foc a fost unul dintre jandarmii cari, la sfârșitul lui Maiu, au împușcat în comuna Mărgineni cinci Români și au fost achitați...*

Reproducem și cele ce scrie un ziar unghuresc despre acest măcel, precum și părerea unui deputat unghur despre administrația unghurească.

Măcelul a și fost adus în discuție în ședința de ieri a Camerei deputaților de deputatul unghur *Ivanka Imre*, care — prevenind pe deputații noștri — a vestejit sistemul nostru administrativ stricat.

Cum s'a întâmplat măcelul ?

— Dela corespondentul nostru special. —

Făgăraș, 20 Decembrie.

În tovărășia alor 2 prieteni, cari să mi fie martori la cele ce voi constata, am plecat imediat după ce ni a sosit știrea despre măcel — în comuna Galați, unde am descins la părintele Neculiu Aron, vechiu luptător de frunte. Aici l'am găsit și pe învățătorul Traian Păcală, care mi a povestit următoarele:

Cu prilejul alegerilor parlamentare din Iunie, fostul deputat, scriitorul Mikszáth Kálmán, a fost vizitat de fiind majoritatea cercului românesc, Românii sânt hotărâți să aleagă un Român. Mikszáth s'a retras și în locul lui a candidat, impo-

dea peste vederi. A! ce binișor mă luaseră, ce în mă ocoliau! Cum cântau corurile și băteau cădelnițele în glasul popilor și-al muzicii.

Apoi căzu o tăcere nepătrunsă, o pace sfântă. Alesei două umbre de copii îngerești la căpătâiul meu și desluși suspinul împletit din două piepturi ca dintr'unul. Pe urmă muri și plânsul și răsări întunericul.

Un tunet îmi desfunde auzul și simții c'am pășit pragul veșniciei unde mă însoțește și un suspin Rămăsesem numai groapașii și cu bătrâna cimitirului. Șoaptele domoale îmi țineau de urf. Peste pleoapele mi închise licăria palparea candelii ce-și mistuia, măsurat, untdelemnul, florile nu mai miroseau, se uscaseră.

Și trupul mi se umplu de un simțământ plăcut: mă odihneam.

Atunci, o arătare. O umbră spelbă prinse să se zărească, aievea, venind spre mine. Tinea în mână ceva ca o undiță. Călcă rar, aluneca tiptil, se codia. Atunci mi-se păru că mă strămut pe o margine de baltă întunecată fără țărături. Un întins ca de smoală. Și umbra venea pe fața apei...

triva candidatul român Dr. Nicolae Șerban, di rectorul de bancă Werner. La alegeri candidatul român a fost ales cu o majoritate de 27 voturi.

De-atunci prietăria româno-ungurească s'a stricat. Prigonile administrației împotriva poporului nostru blând s'au ținut lanț. Mulți alegori au fost pedepsiți, pentru nimicuri, cu aspre pedepse de bani; împotriva altora și acum sânt în curgere procese...

Întă cum s'a întâmplat și măcelul de Marți, care a lăsat nouă familii fără sprijin, în tolu iernii.

Comuna Galați, strins legată de Făgăraș, are vreo 1200 suflete. Poporul e în stare bună, disciplinat și iubitor de ordine.

În ziua de 20 Decembrie a venit în comună pretorele *Bisztray Ioszeff*, ca să facă alegerea de primar. Cel din fruntea comitatului au dat poruncă aspră să fie ales ca primar *Petru Lazar*. Pretorul și învățătorul s'au învoit, dar poporul aproape fără excepție a cerut ca primar să le fie tânărul *Nicolae Comșia*. Pentru a zădărnici dorința poporului, pretorele candidează (cum cere legea) trei inși: pe *Petru Lazar* și doi oameni pe cari nimeni nu i voia: *Ioan Borcea* și *Gheorghe Tutol*. Pe candidatul poporului n'a voit să-l ia între candidați.

Revoitat de această nedreptate izbitoră, poporul ridică pe umere pe fruntașul *Ilie Marhus* și l'duc înspre casa comunală, că el să le fie grăitor și să l'roage din nou pe pretore să ție seamă de voința poporului. Mulțimea a fost însă oprită în drum de jandarmi, cari fără vreun ordin superior (pentru că pretorele era în cancelaria comunală) trag mai multe focuri în poporul liniștit.

Între acești jandarmi era unul, galben și palid, care a luat parte și la măcelul din Mărgineni și a fost achitat în urma anchetei oficiale, fiindcă «a fost în legitimă apărare» când a împușcat în cetățeni pașnici.

Din cancelaria comunală n'a ieșit nimeni ca să liniștească poporul și să vază ce s'a întâmplat, așa că jandarmii au urmat înainte cu împușcătoria în oameni nevinovați. Un martor ocular, *Gheorghe Bruda*, cărcimar în Galați, îmi spune că nimeni n'a amenințat jandarmii, și cu atât mai puțin l'a atacat. Un singur om, sârma-

Sfielnic îmi șopti la ureche un glas cunoscut:

— »Haide domnule, că ne-apucă noaptea în cimitir!»

Înțelesei că era birjarul meu, *Gavrilaș*, în mână cu biciul ce-și luase dintr'o copilărească prevedere. Și m'am trezit în trăsura lui.

Peste jumătate din viață mi-am trăit-o între vii și nici o zi nu i-am simțit cu mine. O clipă între cei adormiți și par'că fost o vecie.

O clipă ș'o vecie m'a despărțit de lume. După un drum lung am întâlnit-o iară. Eu mă simțiam altul. Cum m'a cunoscut așa de a zămbit și-a venit la mine, cu mâinile întinse? Cum de n'a îmbătrânit de când m'am mutat dintr'însa și de ce mă turbură cu gălăgia gurii ei. Ce arătări hăde sânt astea?

Din ce vis mi-se deșteaptă sufletul? Căci dintr'al vieții mi l'a trezit moartea și nu m'am plâns.

Mihai Stașu.

Pentru conformitate: **Canton Theodorian.**

nul *Isala Dinu Păcală*, căruia un glonț îl trecuse prin mână, a încercat să-și apere pieptul, cu mâna rănită, împotriva balonetei, și a rămas cu mâna zdrobită de lovituri cu patul puștei.

Că poporul n'a fost amenințat și agresiv se învederează și din faptul că pretorul local a rămas toată vremea în cancelaria comunală, împreună cu învățătorul și cu pretorele. Dacă ar fi auzit cel mai mic zgomot ar fi ieșit să liniștească poporul. Dar n'a fost nevoie.

Jertfele jandarmilor sânt următorii:

1. *Nicolae Schiopu*, econom fruntaș de 60 ani, a fost împușcat în piept. *A murit momentan.*

2. *Ioan Gheorghe Bruda* a fost împușcat în piept. *Grav rănit, a murit după câte-va clișuri. În urma lui au rămas patru orfanți.*

3. *Isala Dinu Păcală*, fruntaș de 40 ani, are mâna zdrobită.

4. *Ion Marcu*, om bogat de 47 de ani, a fost împușcat în foale.

5. *Ion Bruda*, de 35 de ani, a fost împușcat în piept.

6. *Mihai Bârcea*, de 32 de ani, a fost împușcat în mână.

7. *Ioan Petru Toader*, un tânăr înimos și inteligent, de vreo 28 de ani, a fost împușcat în foale. *Trage de moarte.*

8. *Gheorghe Parfirie*, de 30 de ani, a fost împușcat în umăr.

9. *Petru Comșia*, june de 25 de ani, a fost străpuns cu baloneta.

Jandarmii și apărătorii lor pentru a scuza măcelul acesta afirmă că poporul a fost beat dela sărbătoarea Sf. Neculae de ieri. Cărcimarul *Gheorghe Bruda*, pune jurământ că ieri seara și întreaga ziua de azi toate cărcimurile din Galați au fost închise.

Vina pentru acest măcel e în rindul întâi acelor cari au achitat pe jandarmii dela Mărgineni. Unul dintre «eroii dela Mărgineni» a fost și la Galați și el a tras cel dintâi foc...

Firește, administrația a luat numai decât măsurile ca două compăni de honvezi să se lăcuibe în comună pentru a «impledeca orice altă tulburare».

Nouă familii de care nu e cine să poarte grijă... Sărman popor, sărmani orfanți, voi «copii ai nimănui», de voi cine va purta grijă? *I. I.*

O interpelare.

În ședința de ieri a Camerei deputaților, deputatul unghur *Ivanka Imre* a adresat ministrului de interne o interpelare în chestia măcelului. Întă cum a caracterizat între altele, în discursul său stările dela noi:

Domnilor deputați, în vreme de iarnă se întâmplă în Ungaria tot felul de lucruri. Dacă s'ar naște un nou Tacitus, care să scrie istoria moravurilor noastre, ar putea spune că în capitală domniai cei mari joacă cărți sau umblă la baluri, iar la țară pretorele n'are altă petrecere decit să meargă la tăiat de porci sau să facă alegeri de primari. Despre tăiatul porcilor ar putea să spună că acolo se omoară porci, iar despre alegerile de primar că acolo de obicei se omoară țărani (sgomot). Porcul se mîncă, țărani sînt aruncați în groapă și totul se dă uitării.

Nu-i vorba, se mai face o așa numită «cercetare», din care însă ne alegem numai cu câteva vrafuri mari de hirtie și cu constatarea oficială că nu e nimeni vinovat, că toți au procedat corect. Și pacea e gata.

Ieri a avut loc o alegere de primar în Galați, lângă Făgăraș. Alegerea s'a făcut cum se fac de obicei: poporul voia pe un om de încredere, pe care nu-l voia pretorele. Și sfârșitul a fost că poporul, pierzîndu-și

Spectacolul Timișorii e magazinul de haine gata pentru bărbați și copii al lui

Henrich Schul & Comp.

din Timișoara, centru, strada Kossuth Lajos 21.

În noul magazin de haine deschis în palatul Băncii de economii Timișoara-Josefstadt se află haine și paltoane gata dela cele mai ieftene până la cele mai fine și la ultima modă pe lângă prețuri fixe moderate.

Magaz'nul poate fi privit oricând, fără nici un obligament de a cumpăra.

răbdarea, a început să protesteze, dar n'a atacat pe nimeni, iar jandarmii au început să împuște.

Nu cunosc încă toate amănuntele, dar știu cum se petrec lucrurile aceste la noi, unde este o administrație atât de proastă.

În fruntea comitatului e pus un om care cît a fost deputat a fost omul guvernului, iar mai înainte, cînd poate era pretore, arătase că știe să facă alegeri. Toți fișpanii sînt la fel; toți sînt agenții guvernului. Și omul acesta își alege o majoritate comitatensă și cu ajutorul ei alege în administrație toate creaturile sale. Iar pretorele știe că la noua sa alegere numai așa va fi ales dacă se va arăta supus fișpanului și va face tot ce vrea el.

Să luăm ca pildă comitatul Făgărașului. Fișpanul și-a învățat pretorii că în fruntea comunelor trebuie aleși oamenii lui. Și pretorii candidează apoi nu pe oamenii în cari are încredere comuna, ci numai pe oamenii cari se pleacă și primesc să fie slugile fișpanului...

Un glas unguresc.

Ziarul «Világ» scrie la loc de frunte: «Va să zică ticăloșii de Valahi s'au resculat iară? Va să zică cinstea și integritatea statului ungar a fost din nou primejduită și patriotul pretore a trebuit să împuște îtrăs o mulțime de țărani ca să surprime odioasa agitație daco-romană. Unde ne vor duce acești revoluționari desnașdizii, dacă conspiră mereu contra noastră și pactează cu dușmanii noștri din afară? De bună seamă se va prăpădi unguirimea, dacă nu vom impresura cu noada încruntată de sânge pe acești îndrăciți dușmanii interni, pînă mai e vreme. Căci durere, nu peste tot locul avem pretori vrednici ca lui Biziray (ar trebui să se confere un ord acestui eminent bărbat) cari să îndrăznească a trece prin sable cu atîta energie pe vînzătorii de țară! Vai, se prăpădește această țară ungurească!...

Astfel se vîntă cu mișcările de variațiuni opinia publică ungurească, jidovită și șovină, care prin patriotismul negustoresc manevrat de ani îndelungi a fost nimicimă moralicească și azi e lipsită de judecata limpede. Numai mica ceată a oamenilor culți se revoltă la auzul grozaviei Jdela Galai, dar nu numai din simț umanitar, că au omorît îtrăs cîtiva oameni nevinovați, ci fiindcă Ungaria a fost de nou pămîltă în fața opiniei publice a Europei, de oligarhia jandarmărească din comitate. Da, căci acel apus al Europei; unde cele mai sâbatice tulburări anarchiste, și alte mișcări pătimașe ale maselor, trec de cele mai multe ori fără vîrsări de sânge, supt privegherea parlamentelor democratice, și unde opinia publică se revoltă cînd în atmosfera prea încrîntată a orașelor se întîmplă brutalități și vîrsări de sânge în mijlocul mulțimii; și întreaga lume civilizată, care respectă viața semenilor, va vorbi deodată despre barbariile fără pînche ale unguirilor, despre situația de adevărat banditism balcanic, din cari rezultă că locuitorii pașnici din cătunele împreștiate prin sghiaburile munților, nu pot să-și aleagă primare fără ca jandarmeria să omoare doi oameni și să măcelărească pe alții șase. În Paris sau Londra un astfel de măcel ar ține opinia publică săptămîni de-a rândul în continuă agitație. În Ungaria se trece simplu la protocol că «jandarmii au folosit arma în legitimă apărare», pretorelui bașbuzuc și jandarmilor asasini nu li-se va mișca nici un fir de păr din cap, ci se prind ca cu arcanul cîteva duzini de oameni din satul acoperit de jale și vîrât în spaimele morții, cari apoi sînt trecuți drept instigatori, ca pe urmă să i pedepsească și să i arunce în termită. Și dacă totuși se găsește vre'un om care să se revolte la vederea acestor cruzimi, pe loc e acoperit tot măcelul cu masca «agitațiilor naționaliste», și spiriturile nemulțumite amuțesc ca la un semn.

Cu toate acestea e cert că pretextele naționaliste sînt invocate intenționat, numai pentru îndreptățirea sistemului corupt, care e susținut de două proptele păcătoase: pašalicul comitatensă, și instituția jandarmărească. Această domnie a clicii, batjocorită ocîrmuire autoritară, dă pradă îndămfării sfidătoare a vrului, spîlucit obrascnic din nemeșmea ungurească scîpătată, întreaga populație a unei plăși, care vede în fiecare om care îndrăznește să i ceară socoteală despre faptele sale sau să i stea în cale, un trădător nemernic

sau un agitator mișel. Și dacă rătenii nu vreau de primare pe candidatul dlui pretore — cum s'a întîmplat în Galați — ci în la cel în care și su pus încrederea, sau murmura contra candidării o truante și fără de lege: «tulburarea» e gata, și filisonul cu diplomă cumpărată, bate din picioare, spum gînd de mînie și-ș cheamă împănății. În caserme garda aceasta e crescută anume ca să urască poporul, și de sigur ostășii în războaie nu sînt atît de brutali cu barbarii învinși, ca aceste bestii jandarmărești cu poporul, pe care înainte de toate ar fi datorii să i apere. E destul o vorbă sau atingerea involuntară a armelor, sau o patră aruncată de vr'un băiat șirengar, ca să urmeze atacul cu batoneta sau un șir de salve. Dar atunci cînd aceste bestii setoase de sânge știu, că zeul cercului e supărat pe popor și vrea «să facă ordine»?

Doar atunci e cea mai potrivită ocazie pentru a fi decorat și a avansa.

Chestia de naționalități nu e cauză, ci momentul care complică această convulsivitate nemeșască din varmeghi. Căci domnia despotică a împănățiilor dirijați de pretore, gravitează tot mai mult spre periferii. Căci har domnului, sîntem și noi azi atît de cumînți ca să înțelegem că astfel de lucruri nu s'ar putea întîmpla în mijlocul pustel ungurești, cu semenii de un sânge cu noi, și se trec mai ușor cu valahii din satele munților Făgărașului, cari nu numai că nu ne vorbesc limba, dar nici ponosuri n'indrănesc să rîdăce. Pe lângă aceasta jefuirea naționalităților de drepturi e favorizată și de împrejurarea că nu au cine să le apere, căci breasla lor de mijloc în-ă e oprimată de oligarhia comitatensă care ș teme officile și sinecurele, și pe care o învinuesc că aștă poporul contra statului (adică a pašalicului din varmeghi). Și ca să facă vîrf la toate acestea mai avem și o opinie publică care ș pierde capul, îndată ce se ridică din mulțime un glas ca să dea alarma, că e vorba de agitație daco-romană sau panslavă. Iar stăpînirea clicii dela comitat își rîde veselă în pumni, vîzînd că are în palmă officii, mandate, concesiile și libertatea majestatică a salvelor de pușcă.

Dar Ungaria cu adevărat cultă e sîntulă pînă în gât de acest joc meschin, care nu numai că căsăpește cel mai blînd și cel mai supus popor legat de glie din lume, ci ne și face de rîs în fața Europei țînăra noastră cultură. Drept aceea domnul ministru îi spunem cu deplina respect: Pretorele esceleștel tale motivează măcelul dela Galați cu agitația daco-romană. Binevoieste a ordona cea mai strictă anchetă! Daco-romanii sînt cei cari conspiră cu străinătatea contra Ungariei și se răscoală contra integrității ei teritoriale. Să vedem datele, faptele și dovezile domnului pretore! Ce conjurație a descoperit? Despre ce fel de tradare poate fi vorba? Contra Ungariei cine, cum, cînd și unde a agitată? Și dacă e cu adevărat vorba despre tendința daco-romană: atunci nu trimiteți salve de puști asupra oamenilor nevinovați, ci poftim aplicați cu toată rigiditatea legea codului penal. Dar aveți de grijă ca dovada să nu fie deplasată dela aceste puncte. Și păziți nu cumva să fie intercalate acuze de altă natură în concepția daco-romanismului, cum se practică aceasta deja de zeci de ani din partea domnilor dela varmeghie. Dar mai presus de toate nu uitați, că a cere executarea legii de naționalități a lui Franz Deak, lupia contra despotismului din comitate, descoperirea nedreptăților sistemului de contribuție și a arăta poporului urmările primejdioase ale marelui proprietăți, nu în-samnă tradare de țară, ci e programul oricărei politici cinstite și democratice.

Ca să vedem în sfîrșit limpede. Să vadă toată societatea progresistă a țării ce e agitația daco-romană și ce e nemulțămirea socială în cazul acesta. Și apărata oare acel pretore integritatea țării ungurești sau numai domnia lui de clasă? Și împușcat'au împănății asupra trădătorilor sau asupra unor bieți cetățeni, despuiați de drepturile lor și amărîți de despotismul administrativ? Și oare din motive contrare neamului unguresc n'a primit prostimea pe candidatul domnilor dela varmeghie, sau din alte motive?

Aceste întrebări preocupă pe tot omul cinstit și un guvern care și a luat în program restabilirea păcii cu naționalitățile nu se poate austra dela clasificarea lor. Și nu există pe întreg rotogolul pămîntului un parlament și poporul, care să nu ș țină drept datorie de conștiință ca la aceste repuneri tulburări interne, să esmintă o comisie pentru descoperirea cauzelor acestor stări fără pînche.

E vorba de mușamalizarea mișelească sau de asenarea cinstită și democratică a rețelor cari bîntue societatea. Sau poate domni așteaptă ciocniri și mai crunte și pînă atunci se mulțumesc «cu tragerea pe sfoară a opiniei publice străine»? Firește, a înființa ziare și a edita cărți e mult mai ușor și e o procedură cu mult mai efectivă pentru liniștirea anumiților țipete patriotice.

Scrisori din Paris.

O primejdie a artel dramatice franceze. — Păcatele snobismului. — Doi medici asasini: cultura și crima. — Negustorii ambulanti ai Parisului. — Dărîmarea bisericilor în Franța.

Arta dramatică franceză trece în momentele de față printr'o criză specială. Ea este debilitată, e este anemică, nu atît din punctul de vedere literar cît din punctul de vedere scenic. Autorii dramatici nu lipsesc în Franța, producțiunile lor sînt îmbelșugate, dar gustul public se pervertește în mod foarte ciudat. Mai acum cîteva scri după ju area unei piese noui, după numele autorului s'a proclamat și acela al croitorului care a confecționat costumele artistelor. Faptul a provocat un mic scandal — mult mai mic de cît ar fi fost în drept să provoace — și simptomul e neliniștitor. În programele teatrelor putem vedea regulat și în caractere din ce în ce mai aparante, căror croitori sînt datorate rochiile primierei și căror modiste pînăile lor. Și dacă starea de lucruri se va continua, putem prevedea fără greș că în cîtiva ani de aici încolo teatrele parisiene nu vor fi decît o expozițiune de nouități permanente, că critica dramatică va fi înlocuită prin curierul modei și că succesul piesei va depinde exclusiv de calitatea modelelor pe cari croitorii din rue de la Paix le vor oferi curiozității amătorilor.

Unul din cei mai distinși critici dramatici ai Parisului, dl Leon Blum, a denunțat primejdia într'un studiu ce a avut un mare răsunet în inima iubitorilor de artă. Scena franceză, bogată scenă franceză, nu trebuie să se mercantilizzeze în așa hal. Nebunia costumelor să fie cea de pe urmă piclă de succes a unei piese. Altfel se va ajunge la un rezultat deplorabil: publicul artificial și absurd al păpușelor de modă nu vor cere decît piese imbecile, fără calități literare, dar cari să i mulțumească pofta de a vedea rochiile toalete multe și strălucitoare. Și autori dramatici, ca să le facă pe plac vor scrie comedii și drame cari nu vor fi nici comedii nici drame, ci niște simple defileuri de manechin. Din fericire, mai sînt minți generoase în Franța, cari vor lupta din răspuțeri să înlăture răul.

Și fiindcă vorbim de publicul artificial al Parisului, căruia îi scapă puțința de a gusta adevărata artă, arta mare și sănătoasă, trebuie să punem în primul rînd o parte din așa zisa lume modernă, din lumea aristocrațiilor snobi, cari trăiesc într'o atmosferă așa de rarită. — Își are reprezentanții ei această lume în presă, în literatură și în elocvență. Noul mare cotidian ce apare de cîteva săptămîni la Paris — jurnul «Excelsior» e perfecta ei expresiune. Acest ziar este elegant, cu ilustrațiuni frumoase, dar gol de idei, cu un text superficial și fad pînă la plictiseală. Ideile literare sînt exprimate în cronici măruite și terse; nici un fior de adevăr, nici o notă plină, nici o personalitate arzătoare...

DUDÁS SÁNDOR

cojocar în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum Bitușe de călătorie, tocure pentru picioare, lănării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colilere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vînat.

Hotărât lucru, frumoasa Franță e mai mult ca oricând pradă snobilor. Și snobii sânt niște insecte foarte primejdioase pentru arta și literatura unei țări. Este așa de snob Parisul, încât nemulțumindu-se cu scriitorii francezi și snobismului, el atrage în zidurile sale pe artiștii snobi ai altor țări. De pildă, dl Gabriele d'Annunzio, al cărui talent și a cărui personalitate fac deliciile acestui public special s'a expatriat din Italia, obosită de gălgoasele lui reclame, și a venit să se stabilească în țara lui Edmond Rostand, unde snobilii îl adoră ca pe un zeu. Nu mai departe de alaltăieri a avut loc o conferință ținută de contele Montequieu-Fezensal — un alt poet snob și decadent — și în cari conferințarii în fața unei săli unde se înghesușu cele mai mari nume ale aristocrației și finanțelor franceze, a vorbit de geniul autorului *Navei* cu un elan prodigios. Și știți cine era printre auditori? D. Gabriele d'Annunzio în persoană, cari aplauda mai cu foc decât toți...

Și când te gândești că larma trecută a murit în Paris pradă mizeriei și a izolării, un tânăr scriitor, Charles Louis — Philippe, un romanțier de geniu, Dostolewski al Franței, și care e lăsat în uitare, numai fiindcă în loc de a descrie în romanele lui toatele și seburile lumii mari, cum face d'Annunzio bunăoară, el spintecă și analizează sufletele așa de bogate ale sârăcimii și plânge de suferințele ei...

Acum câteva zile a avut loc aci procesul doctorului Breugnes, acuzat că și-a ucis cumnatul — un astronom de frunte — pentru cauze de moștenire. Breugnes a tras, pe la spate, un glonte de revolver bietului său cumnat, care se primbă pasnic pe străzile Nizzei, într-o noapte din primăvara trecută. Și iată-l pe un medic, pe un savant, pe banca de acuzați, învinut de omor, de asasinat ordinar, ca cel din urmă tâlhar.

Breugnes n'a fost însă condamnat, procesul său s'a amânat din lipsă de dovezi materiale palpabile și irecuzabile. Cu toate acestea dovada morală a crimei lui este de netăgăduit. El și numele ei este ucligașul — întreaga Franță e convinsă de aceasta. Și procesul său ne face să ne gândim la procesul Crippen, un alt medic asasin, care a fost spânzurat acum trei săptămâni la Londra.

Doi medici, doi savanți, unui urmărit celalalt condamnat pentru asasinat. Acești doi acuzați mai prezintă, afară de starea socială și de crima lor, un alt punct de asemănare: amândoi s'au spărat cu o luciditate și cu un sânge rece imposibil de turburat. Și doar situația lor nu era de învidiat. Dar acești doi oameni au adus în apărarea lor, o grijă extremă de bună creștere, ba chiar de eleganță și de confort. Crippen, fiind răgușit, nu și-a ridicat o clipă vocea și a vorbit încet și tacticos; Breugnes, la rindul său, s'a înclinat cu cea mai perfectă curtoazie în fața judecătorilor săi...

Dar un alt punct mai grav decât această înclinare a lor a fost că ambii au negat; și în privința nici unuia din ei nu s'a putut produce o probă decisivă, materială. Și asta înseamnă că dacă cultura nu l-a putut preserva de brutalul elan al crimei, ce dormitează în cea mai mare parte din oameni, ea le-a dat o superioritate în contestabilă întru apărarea persoanei lor.

În orice caz însă corporația medicală n'are nici un motiv să se mândrească cu acești doi membri ai ei. Crippen a fost executat; Breugnes va fi desigur condamnat. Căci ei sânt mai vinovați decât tâlharii ordinari, acești oameni cari în loc să scape de moarte pe aproapele lor, dupăcum li-e chemarea, îl înfundă în neant.

E o mișcare neobișnuită în Paris, cu prilejul Crăciunului ce se apropie. Străzile s'nt înțesate de barace provizorii, vitrinele gem de marfă de toate soiurile. Pe bulevardele mari o afluență de nedescris: acolo se vând darurile de sărbători. Dar cea mai caracteristică nuanță a ajunului de Crăciun e mulțimea de cameloți, de negustorii ambulanți ce se ivesc cu acest prilej ca o generație spontană, gata să dispară după sărbători așa cum au venit.

E nostim însă să constați ce fel de marfă desfac ei. O marfă cu totul specială: pomadă de lipit porțelanurile, doftorii pentru bătători, ace de cusut ce prind singure firul, jocuri de cărți fermecate — și alte ciudățenii. Se înțelege, că pentru a vinde aceste obiecte ei au nevoie să explice cum-

părătorilor ce desfac. În privința asta, lăsa-te pe ei. Le merge gura ca o moară și glumelele ce le fac, felul cum vorbesc cocoțați pe o tribună improvizată fac deliciile Parizianului.

Îi vezi jobenați, înmănușați, parfumați și rasi ca niște seniori. Îi auzi vorbind cu o eleganță ireproșabilă și cu un accent așa de convins, încât fără de voce de oprești să-i ascuți și ca să le faci plăcere, le cumperi marfa zimbând mulțumit. Sânt oameni din aceștia cari câștigă câte 50 și 100 franci pe zi, numai vânzându-și bizara lor marfă. Parizianului îi plac omenii de spirit și spiritul cameloților e neîntrecut. Ei sânt descendenții direcți ai doftorilor ambulanți din evul mediu, ce colindau târgurile Franței în haine negre, debițând locuitorilor tot felul de năzdrăvăni, după care le vindeau picături de somn, alții pentru vise, talismane pentru dragoste și hapuri de vitejie.

...Nimic nou sub soare.

Când mă gândesc la evul mediu, nu mă pot opri de a vedea în minte sutele de biserici ce acopereau Franța și în care se făcea credința cea mai curată. Astăzi Francezii liberi-cugetători și republicani, vor să dărîme cu o mână brută aceste monumente sfinte de pe cuprinsul țării lor. În fiecare zi se semnalează câte un nou vandalism. Scriitorul cunoscut, dl Maurice Barrès a scris de curând un articol răsunător în care protestează cu o energie vibrantă împotriva acestei stări de fapte.

Pentru ce — scrie dînsul — se distrug aceste case rezervate marelui stări de emoționalitate religioasă? Credeți oare că omul va înceta vreodată de a fi un animal religios? Eu sânt cu aceia cari țin la metoda științifică, la metoda experimentală a supunerii în fața faptului împlinit. Dar tocmai din această pricină mintea mea consideră de fapt necesitatea religioasă pentru oameni. Vă întrebați poate la ce servește o bisă biserică de sat? Priviți în jurul vostru. Ea este reazimul marilor suferinți ai vieții... Acel ce au băut la toate ușile fără a li fost lăsați să intre, vor bate în sfârșit la ușa bisericii și ea li se va deschide. Gândiți-vă la anii copilăriei, atât de dulci, atât de calmi în legătură lor religioasă...

Îi vor înțelege că în drept pe dl Maurice Barrès? Mi-e teamă că nu. În Franța s'nt un vânt colopitor de realism, brutal, de semi-dostism, de lipsă de idealism de gălgoasă știință... Ah! când va înțelege omenirea că nu numai din pâine putem trăi, ci și din cuvântul Domnului.

C. R. B.

După conferință.

— Fapte și documente. —

Se știe că toate sectele religioase își întemeiază aberațiile lor pe texte din sfânta scriptură... Aceleas învățături pe cari se ridică vecinile adevăruri ale religiei creștine, sunt în aceeaș vreme izvorul celor mai multe rătăcirii omeniești. Spirite sectare se găsesc însă nu numai în cele religioase. Ele din nenorocire copleșesc câte odată și viața politică a unui popor, zăpăcind și încurcând atunci orientările judecății contemporane. Ce ieste altceva decât un curent sectar și de ură acesta, care trece acum pustiitor și uscă câmpiile părăginate ale vicții noastre naționale? Întocmai ca un vlădică pocăit, care restălmăcește textul biblic, onoratul raportor al conferinței din Budapesta a știut să scoată din cea mai pură confesie de credință, cap de acuzație împotriva noastră. Acum închipuiți vă cu ce mijloace simpliste se diriguște soarta unui popor. Totul e numai dialectică și sectarism.

Privim, cu un ciudat amestec de sentimente la orgia nebună a minciunilor și a calomniilor ce se țes în jurul nostru. Le vedem pe toate bine. Cutare, fruntaș dintre cei dintâi, (vorba lui Scuto) îl vedem cum se întoarce încoaci, se întoarce încolo, minte

ici una, colo alta, se rușinează poate puțin, dar își revine în grabă, reluându-și aierele de onestitate gravă și serioasă. Altul, tot fruntaș, mă rog, căci de cei mai puțin fruntași de ce ni-am și ocupa, cei mai mulți sunt niște bieți inocenți, — își întărește conștient minciuna cu cuvântul de onoare în dorința de o acredita măcar 24 de ore. Și așa, cu minciuni, cu intrigi țesute în chip baroc și neinteligent, merge cumva înainte... chestia națională.

Natural, că minciunile acestea vor trebui să ajungă la scadență. În definitiv cel ce n'a fost luminat până acum asupra ținutei ziarului acestuia, va căuta să se dumirească de aci înainte. Ziarul nu este o marfă, pe care o poți ascunde ca mâța în sac și pe care să nu fie în stare să-l judece și singur, fără advocați, cel ce are ochi să vadă și urechi să audă. Ce se va alege atunci, când rând pe rând aceste calomnii miserabile vor fi risipite? Nu-i temem pe fruntașii noștri cei dintâi, la aite bancheturi și inaugurări vor fi tot ei în frunte, arătând fiecare cât a făcut pentru »Tribuna«.

O desmînțire.

În numărul de alaltăieri am publicat între cei ce au aderat — înainte — la hotărârile ce se vor aduce în Budapesta și numele d-lui Ion Moja dela Orăștie. Ieri dl Moja a desmînțit știrea.

Correspondentul nostru din Budapesta ne comunică acum că toate numele publicate de noi le-a copiat de pe lista alcătuită de dl Dr. Ioan Suciu, «marele» nostru organizator.

Adică dl Suciu a «organizat» lista!... Ne-am dumiruit.

Ciți vor mai fi însă cari n'au curajul d-lui Ioan Moja!...

Ce spune dl Iorga.

Este sigur că dl Iorga nu simpatizează cu nimeni, în mod deosebit, dintre ceice conduc astăzi violentele discuțiuni în jurul ziarului nostru. Ceeace scrie d-sa în »Neamul românesc« din urmă despre »Dușmaniile de dincolo« este numai o împărțire de muștrări către toți și către toate și n'are însemnătate, căci și-a avut și d-sa supărările și desiluziile, pe cari le încearcă orice muritor. Absolut just însă glăsuște dl Iorga, când afirmă următoarele:

»Activitatea politică a Românilor din Ardeal și Ungaria e aproape nulă. O mare înfrîngere, fără reculegere și fără o muncă de îndreptare. Lucruri de fațadă și în dos trei milioane de desorientați«.

Pentru îndrăzneala acestor păreri libere, cerem onoratului comitet să tragă în judecată națională pe dl N. Iorga, cu ubicațiunea la Vălenii-de-munte.

»Drapelul« iarăș minte.

În numărul său de Joi, organul burghezului din Lugoj scriind despre conferința din Budapesta afirmă următoarele:

»Fînd la ordinea zilei și conflictul dela Arad, au fost anume chieștii la această ședință și cei din jurul »Tribunei«, dar din aceeaș parte nu s'a prezentat nime la ședință...«

»Drapelul« minte din nou. La conferința din Budapesta n'a fost invitat nimeni dintre cei din jurul »Tribunei«. A primit invitare un singur om, dl Dr. Nicolae Oncu, în calitate de membru în comitetul executiv.

O calomnie.

În ședința comitetului național din Budapesta, rolul acuzatorilor noștri a fost foarte înlesnit. Puteau să spună acolo, vorba dlui Oncu, că am furat linguri de argint, fără vre-o teamă de a fi contraziși. Căci acuzați, minte »Drapelul«, n'au fost nici invitați. Așa, aflăm acum ulterior că unul dintre fruntași ar fi spus acolo că dl Sever Bocu, redactorul nostru a fost ales la congregație cu listă oficială. Adevărul e că dl Bocu, care a fost candidat în Cermi din partea clubului

din Arad, a fost ales acolo, fără să aibă nici o cunoștință prealabilă de felul cum se face alegerea. Au fost aleși cu dînsul împreună, pe aceeași listă, d-nii Dr. Cornel Ardelean, Ioan Popovici preot și Cornel Ursuț preot. Ulterior am aflat și noi că localnicii de acolo au făcut un pact, în urmarea căruia s'au ales 4 Români și 2 Unguri.

Ce are deci a face persoana dlui Bocu, cu alegerea din Cermei? Rugăm pe domnul, care a colportat acuza, să vie, dacă e om cinstit, să i-o comunice și celui vizat, ca să se poată apăra împotriva ei, căci deocamdată nu știm nici măcar atîta, ce vină i-a putut construi dlui Bocu din alegerea dela Cermei. Știm numai atîta, că un prieten din Ardeal, ne întrebă dacă e adevărat că dl Bocu s'a ales la congregație pe listă oficială!

Doi bărbați frunțași.

În lărmălaia ce se face acum în jurul »Tribunei«, cetitorul s'a putut întîlni des cu numele a doi avocați din Pecica, d-nii Dr. Lazar Ghebeș și Dr. Aurel Novac, cari se disting într'un mod deosebit în aceasta campanie. Cine sînt acești doi bărbați frunțași, se va întreba involuntar cetitorul, care, îi citește azi, îi citește mîine, gravi, sentențioși, osîndind cu atîta autoritate morală atitudinea unui ziar ca »Tribuna«. Ți-i prezintăm iubite cetitor într'o caracterizare reciprocă ce își fac singuri unul altuia. Să nu rizi însă. Cazul e mai mult trist. Cîți inși, de teapa acestora nu-i vedem azi erigîndu-se în judecătorii noștri? Și vedeți, reușesc să facă și ei opinie și să te silească să te aperi de invinuirile lor stupide și îndrăznețe.

Dr. Ghebeș despre dl. Dr. Aurel Novac.

Ni-se cere publicarea următoarei scrisori:

Pecica-rom. 21/V. 1910.
Onorat! redacțiune!

Am aflat cu mare mirare, că dl Aurel Novac se gîrează de candidat al partidului național român în cercul Pecica.

Svonul acesta ne-a surprins cu atît mai mult, fiindcă noi: comitetul electoral aici nu am fost înștiințați despre aceasta și pentru că noi îl știm pe dl Dr. Novac de mult trecut în partidul »nemzeti munkapárt«.

Toate faptele dsale dovedesc temeinicia afirmării mele și anume: Dsa a luat parte zilnic și a vorbit la întrunirile interue a suspomenitului partid. Martori: Ștefan Roja și Efreim Urdașcu.

Că tot dl Dr. Novac la un bauchet a declarat, că a depus steagul partidului național, convingându-se, că poporul nostru numai dela »nemzeti munkapárt« poate aștepta folos, martori: Dr. Alexandru Karácsony, adv., Florian Moma, notar, Ștefan Roja și Petru Rusu învățători în Pecica.

La conferința intimă a partidului nostru, ținută în 21 l. c. fiind luați la răspundere unii Români pentru corteșire în favorul lui Herczeg Ferencz, aceștia au declarat, că dl Dr. Novac i-a îndemnat la faptele aceste. Martori: Dr. Dem. Barbu, Arcadie Ponta (Mărgintan), Gh. Dragoș (Chila), Savu Tămășdan.

Referitor la candidatura dlui Dr. Novac — declar, că conferința noastră cercuală nu l-a candidat și nu-l putem candida, neavînd încredere în dsa, ci am decis în principiu candidarea unui țaran frunțaș. Cu deosebită stimă: Dr. Lazar Ghebeș, preș. comitetului cercual electoral Pecica.

»Tribuna« Nr. 101—1910.

Dr. Novac despre dl. Dr. Lazar Ghebeș.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Domnele redactor! La afirmările dușmănoase ale lui Dr. L. Ghebeș, vin scurt a mă declara: Nu-i drept că am intrat în partidul »munkapárt«; nu-i drept, că am părăsit steagul nostru național, ci din contră pentru neamul nostru voi lupta cu toată însuflețirea până la moarte. Este drept însă, că contra lui Dr. Momák Döme voi lupta din toată puterea mea, deși Dr. Ghebeș cu justiții săi l-a candidat, deși dînsul chiar și ieri venind dela vorbirea de program — ce Dr. Momák Döme a ținut-o în Pecica-rom. — în fruntea ungarilor i-au petrecut, căci nu pot suporta, ca un renegat să fie sprijinit de votul românului.

Eu am renunțat la candidatură, — care pentru mine a fost foarte onorifică — numai de aceea, că nu vreau să-i dau ocaziune dlui Dr. Ghebeș, să desbîne poporul din Pecica-românească.

Pecica-română, la 23 Mai 1910. Dr. Aurel Novac avocat.

»Tribuna« Nr. 102—1910.

Scrisoare de pe Câmpie.

Două însoțiri de credit. — O reuniune mariană.
— Mociu parfelată.

Mocu, 22 Decembrie 1910.

Încă astă vară locenusem să scriu câteva corespondențe despre stările din Câmpie. Și mi se părea, că toate sînt așa de rămase înapoi, că cei chemați nu și împlinesc datorința, că poporul nu ascultă, nu vrea să învețe din pîdele bune, nu se desparte de vițiile ce-l stăpînesc și n'are cunoștință despre multe lucruri pe cari ar trebui să le știe. Astăzi însă par'că lucrurile se mai schimbă. În marea acea a stărilor cari ne puneau pe gânduri, începe să se ridice și câte un val, care în loc să fie primejdios, ne însuflețește nădejdi de mai bine; peste câmpul acela întins, ce părea lipsit de viață, începe să sufie și un vînt mai cald, de premenire...

În două comune, anume în Gădălin și în Cătina, s'au pus la cale două însoțiri de credit sistem Raiffeisen. În Gădălin a mers încă în anul trecut, din însărcinarea despărțământului Mocu al Asociației, dl Nic. Căclulă dela Cluj și a ținut o prelegere despre astfel de însoțiri; iar la Cătina, acum nu de mult, părintele propop le ronim Dănilă, împreună cu dl Iuliu Pop, dirigiintele filiale »Economu« din Oherla, au dat poporulul sfaturi înțelepte și pe înțeles, cum au să lucreze și ce foloase pot să tragă din astfel de însoțiri.

Și poporul a ascultat de glasul sfătuitoarelor lui și nu s'a lăsat amăgit de gurile vrășmașe, cari cercu să-l prindă în cursele lor, cum s'a făcut mai ales la Cătina, unde sînt și foarte mulți Unguri, cari încă voiau, cu câteva zile mai înainte, să pună la cale o atare însoțire, dar nu le-a succedat. Și însoțirea dela Gădălin, sub conducerea cuminte a părintelui Vasile Hopârtean și-a început deja de mult activitatea, iar cea dela Cătina acum își așteaptă recunoașterea.

Se spune, că și »Câmpiana« dela Mocu încă voiește să înființeze la Sărmoș o astfel de însoțire. »Câmpiana« e doar singura bancă românească așezată chiar în mijlocul Câmpiei și hotărît va lucra foarte mult, să se pună la cale tot ce ar putea să ajute poporul de pe aici. Abia de câțiva ani e înființată, dar totdeauna a ajutat și a contribuit pentru scopuri culturale românești de pe Câmpie. Se amintesc numai despre micul *Fond cultural*, (s'a mai scris în »Tribuna« despre el) ce s'a înființat la stăruințele neobosite ale părintelui protopop onorar Ioan Bozac, în comuna Sâmbotelecul de Câmpie, la care a contribuit cu două sute de coroane.

În altă comună, în Cămărașul deșert, harnicul preot Traian Hodărean, chiar acum cercu să pună la cale, și încă cu mult succes, o reuniune mariană. Aceasta pe lângă premenirea sufletească a credincioșilor săi, prin aceea, că membrii vor fi îndatorați să se spovedească cel puțin de patru ori pe an, va lucra și pentru înfrumusețarea bisericii destul de frumoasă, dar încă n-uzurăvite. Taxele de membri nu se vor plăti în bani pe cari de multe ori unul mai sărac nu poate să le solvească, ci va da fiecare cea ce va putea: femeile lucruri de mîna, ouă, legume scl., iar bărbații, la cîrat de grâu câte un snop, la cules de cucuruz câte o cupă de cucuruz ori și mai mult, după cum v'a putea fiecare. Acestea se vor vinde și banii încasați se vor folosi pentru scopurile bune ale reuniunii. Vor lua și loc, pe care membrii îl vor lucra în parte și venitul va fi tot al reuniunii. Și astfel vor ajunge cu vremea să și poată înfrumuseța biserica, care va fi totdeauna o podoabă pentru ei. Atari Reuniuni se vor pune la cale și prin alte comune și se așteaptă cu mult doi și înființarea Reuniunii femeilor române din Câmpie.

Este un adevăr, ce nu se poate trage la îndolă, că mai în fiecare comună de pe Câmpie

se află câte un conte ori baron, cari au proprietăți de mil de jugăre, așa că oamenilor nu le rămîne decît foarte puțin, și acela încă poate în partea cea mai slabă a hotarului. Și oamenii, ca să poată trăi, sînt siliți să lucreze în parte pămîntul domnului. Dar și aici trebile încep să se mai schimbe. O moșie în hotarul Mociului, de peste trei mil de jugăre, loc arător și pășune, a contelui Tolnai, a fost cumpărată de o bancă, pare mi-se ungurească din Dej. Banca a început să parceleze moșia și s'o vîndă oamenilor, fără deosebire că e român sau ungar. Și oamenii cumpără, unul cinci, altul zece și altul și mai multe jugere de pămînt. Bani, să plătească odată tot prețului n'au. Le stă în ajutor însă și banca »Câmpiana« din Mocu.

Într'o Duminică am întîlnit mai mulți oameni, veniau chiar dela măsurarea pîrșilor ce ei au fost cumpărat. Păreau îngădureați, pentru că până acum n'au fost datori nimănui nici un ban. Acum însă nu-și puteau da seamă, dacă au lucrat bine și oare vor ajunge ei să poată plăti buciștile de pămînt, în cari de acum înainte nu vor mai lucra ca străini și pîrșii. După ce le am spus însă, cum să lucreze pentru ca să poată învinge greutățile mai ușor, începeau să se învîrozeze, să simțească, că totuș nu e rău ce au făcut și când să ne despărțim, îmi zic el cu un fel de satisfacție: »Cel puțin vom ști și noi, domnule, că lucram în brazda noastră«.

Și m'am cugetat multă vreme la acești oameni. Îi vedeam așa de buni, așa de harnici și cu dragoste față de moșioara lor. Și ei, dacă văd că le voiești binele, își deschid inimile, își spun necazurile și te ascultă cu încredere, îți urmează sfaturile și poți să faci împreună cu ei multe lucruri bune și folositoare.

Și se vor și face, căci trebuie să se facă.

Ioan Câmpianu.

Din străinătate.

Răscoală în Honduras. Ministrul de externe din Washington primște știrea dela legația americană din Tegucigalpa (Honduras), că Albarado, colonelul armatei din Honduras și-a format o mare trupă de revoluționari pentru a răsturna guvernul președintelui Davila, însă în apropierea San-Salvadorului trupele guvernului au fugărit peste hotare trupele colonelului. Președintele San-Salvadorului a provocat pe Albarado să se predeie, iar la cererea lui Davila a trimis milție pentru pîzirea hotarelor.

Rezultatul alegerilor în Anglia. S'au isprăvit alegerile și răspunsul cetățenilor e la fel cu cel din alegerile trecute. Conservatorii stăruie asupra faptului că atunci ca și acum alegătorii anglosaxonii nu s'au rostit lămurit pentru reformă (dar nici contra N. Red); pe când Celții din Wales, Irlanda și Scoția o cer cu tarie. Majoritatea guvernului liberal în camera trecută a fost de 122 (ori 124); astăzi e aproape neschimbată, căci liberalii au trei scaune mai puțin, dar muncitorii două mai mult. Prin urmare, sînt în câștig cu câteva voturi.

Faptul că majoritățile au scăzut, pricina e că listele electorale sînt vechi. Dar e împrejurarea că Londra cu cele 61 de maniate ce dă s'a rostit și mai hotărît pentru liberalii decît la alegerile din urmă. Într'un loc din Londra candidatul conservator a biruit, dar numai cu două voturi. În Birmingham alegătorii conservatori s'au arătat nemulțămiiți cu propunerea de referendum și cu părăsirea protecționismului. În Lancashire curentul printre lucrătorii industriali a fost împotriva liberalilor, căci nu se mai temeau de taxe vamale pe lucrurile de hrană, căci Balfour a lepdat acest punct din program, iar în privința

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Róti
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

patronilor liberali erau înverșunați de pe urma grevelor din urmă, pe care muncitorii au pierdut-o, în urma măsurilor aspre luate de guvern. În Irlanda curentul a fost mai tare decât până acum împotriva conservatorilor, cari au învinut pe Redmond că lucrează cu dolarii americani, când dolarii erau de la irlandezii din Statele-Unite.

Acuma zărele conservatoare pretind că au prevăzut acest rezultat. E neadevăr; căci dimpotrivă, se așteptau la zdrobirea liberalilor prin ideea genială alui Balfour de a lua pe nepregătite referențial ca punct de program.

E adevărat că majoritatea se alcătuiește din 2/3 de irlandezi și 1/3 de muncitori. Pe cei din urmă nu cetează conservatorii ai-i trata de oameni de mână a doua; nu se sfiesc însă de a vorbi astfel de irlandezi.

Întrebarea este ce va face regele? Socotiți-vă și el majoritatea impunătoare care susține pe Asquith ca nevrednică de încredere și deci va refuza a contribui la înfrângerea lorzilor conservatori? Dacă da, partidul revoluționar irlandez, ținut în frâu de reformiști, ar căpăta preponderanță și primejdia ar fi mare.

Poate dacă ar fi vorba numai de reforma camerei lorzilor, regele ar aștepta până să crească în țară curentul conservator. Dar e vorba de păstrarea liniștii în Irlanda și această considerație va birui, regele va înfrânge pe lorzii conservatori, creștând un număr îndestulător de lorzi liberali.

De altfel dacă scădem deputații irlandezi de-o parte și de alta (conservatorii au 20), tot au liberalii și muncitorii 60 de voturi mai mult decât conservatorii.

Balfour s'a compromis rău, așa că nu e de necrezut că a sosit timpul să se retragă în viața privată. În adevăr, întâi era contra protecționismului. Chamberlain îl convinge sau învinge și se declară protecționist. Simte însă că poporul nu i prea place reforme, întoarce steagul și aruncă protecționismul ca o otrăvă.

Balfour în celelalte alegeri a ațâțat în pofda Germaniei cu primejdia de a da loc la război, numai ca să capete voturi dela cei prea speriați de creșterea flotei germane; iar acuma a aruncat programul demagogic al referendumului, adică văzând în primejdie privilegiul lorzilor, a voit să lovească în parlamentarismul întreg.

Și în deobște conservatorii s'au lăsat călăuziți de patimă și nu de interesele cele mai mari ale țării.

Nu e minune că «Morning Post» ziar conservator, atacă foarte aspru pe Balfour, iar «Times» îl apără destul de slab. «Morning Post» zice că dela referendumul au născocit o dușmanii lui Chamberlain.

E de așteptat o ruptură în partidul conservator. Astea după cores. Gn. din Londra a lui «Frankf. Z.»

Jubileul de 25 de ani al domnului Partenie Cosma ca director executiv al „Albinei“.

La 1 Ianuarie 1911 se împlinește un pătrar de veac, de când dl C. Cosma a luat căma primului nostru institut financiar în calitate de director executiv.

Este primul caz în viața Institutelor noastre de bani, că un director de bancă își serbează jubileul de 25 ani de serviciu neîntrerupt și considerind personalitatea dlui P. Cosma și înalta poziție, ce ocupă în organismul nostru economic financiar și peste tot în întreaga noastră viață publică, aniversarea aceasta ar trebui să fie prilejul unei sărbări de caracter general pentru poporul nostru.

Respectând însă dorința expresă a jubilarului, direcțiunea «Albinei» convocată de dl. prezident Ios. St. Șuluțu, a hotărât a da jubileului de 25 de ani al binemeritatului director numai caracterul unei sărbări strict familiare.

Ca zi aniversară s'a fixat din partea direcțiunii ziua de Duminecă, 25 Decembrie a. c. st. n.

După informațiile, ce avem, direcțiunea «Albinei» va ține în ziua premergătoare aniversării o ședință plenară, în care se va hotărî crearea unui fond cultural, care va purta numele: «Fondul cultural Parteniu Cosma».

Menirea acestui fond îl va hotărî direcțiunea ulterioară în înțelegere cu jubilarul.

Asemenea se va decide pictarea portretului dlui P. Cosma pentru sala de ședințe a Institutului.

În ziua jubileului, 25 Decembrie a. c. st. n. se va ține o nouă ședință plenară festivă a direcțiunii, cu care ocazie se vor prezenta jubilarului felicitări din partea direcțiunii, a comitetului de supraveghere și a corpului funcționarilor și i se va preda un album artistic executat, conținând fotografiile tuturor membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghere și a corpului funcționarilor și practicanților, atât dela centrală, cât și dela toate filialele și agenturile Institutului.

În aceeași zi la ora 1 p. m. se aranjează în onoarea jubilarului un banchet, la care vor lua parte, afară de jubilar și familia sa, numai membri direcțiunii și al comitetului de supraveghere, funcționarii și practicanții «Albinei»; cei dela filiale și agenturi prin delegații lor.

Suntem siguri, că cu tot caracterul familiar al acestei sărbări, băncile noastre totuși vor și să participe și ele în o formă potrivită la aniversarea de 25 de ani a decanului directorilor noștri de bancă și venerabilului prezident al «Solidarității», căci în sens mai larg și ele fac parte din familia, pe care o ocrotește și la a căreia înaintare lucrează jubilarul de mai bine de un pătrar de veac.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 Decembrie n. 1910.

— Gazetărie modernă. «Gazeta Transilvaniei» nu cunoaște încă hotărârile conferinței din Budapesta.

La noi lumea de mult a trecut peste ele la ordinea zilii!

— Moartea tragică a dlui Theodoru. Din București ni se scrie: Aseară (Marți), la orele 6 și jum., pe când dl Theodoru, secretarul general dela Culte, se întorcea din județul Fălcu spre Huși, împreună cu revizorul școlar Istrate, amândoi au fost victimele unui accident mortal.

Automobilul în care se aflau, venea cu o viteză prea mare, pentru a ajunge la gară, înainte de plecarea trenului cu care trebuia să se înapoeze la București dl Theodoru și revizorul Istrate.

Dar, la 19 km., departe de Huși, terasa-mentul fiind slab din cauza ploii căzute în săptămâna trecută, automobilul a alunecat puțin, pe taluzul drept al șoselei.

Sub impresia că se răstoarnă, dl Theodoru a sărit jos, dar în chiar momentul acela, automobilul s'a răsturnat în adevăr, și nefericitul secretar general a fost apucat sub monstruoasa mașină, care i-a mutilat orib. l față și i-a strivit peptul.

După o scurtă agonie, secretarul general al Ministerului Cultelor, D. A. Theodoru a încetat din viață.

Revizorul școlar Istrate, are un picior fracturat și numeroase răni la cap.

Starea d-sale e foarte disperată. Sânt puține semne că va scăpa cu zile.

Șoferul nu a avut nimic.

Vestea morții lui Theodoru, în împrejurări așa de sinistre, a produs o dureroasă impresie în Capitală.

Fostul secretar, al ministerului Instrucțiunii

publice, se bucura de numeroase simpatii în toate cercurile bucureștene, și era foarte mult stimat de profesorii, instituții și învățătorii din țară. Amabil cu toți căți îl cereau serviciul și sprijinul său, Theodoru lasă regrete unanime.

La ministerul Instrucțiunii, penibila știre a provocat o tristețe de nedescris.

Birourile din acest minister au luat vacanță, în semn de doliu.

Azi Miercuri d. a. d. ministru Spiru Haret s'a înfățișat văduvel regretatului său secretar pentru a-i prezenta condoleanțele sale. Tot astăzi dl N. Rădulescu Niger a plecat la locul unde s'a petrecut această nenorocire pentru a aduce corpul defunctului în Capitală. E de remarcă o coincidență nefastă în această întâmplare: accidentul, s'a petrecut în apropiere de comuna Stănilești locul de naștere al lui Theodoru.

— «Românul» dela Arad. Ziarul «Egyetértés» din Budapesta e informat că noul organ al partidului care va apărea în Arad, sub direcția dlui Vasile Goldiș, va avea numele «Românul».

În comunicatul acesta (fără îndoială inspirat de «prietinii» noștri) se zice apoi «E de prevăzut că toți colaboratorii ziarului «Tribuna», în afară de dl Octavian Goga, vor trece la noul organ al partidului.»

Acest «e de prevăzut» înseamnă că cei din jurul viitorului «Românul» au scris la toți colaboratorii noștri «informându-i» despre starea lucrurilor. Cum — pot să judece cetitorii noștri din cele cetite până acum.

«Seara» din București primește următoarea telegramă din Budapesta:

Director al comitetului de redacție al noului organ de publicitate, ce se va întemeia la Arad, a fost ales dl Vasile Goldiș, fost deputat și membru marcant al comitetului național.

În comisie vor figura dl N. Ioan Suciu, Dr. St. C. Pop și încă trei persoane.

«Vor figura»!... Iată o expresie care era indicată...

— Ce poate face un conducător harnic. Din Cefa ni se scrie: S'a vorbit de multe ori în coloanele acestei foi, cum ar trebui să se poarte toți conducătorii poporului, ca poporul să aibă folos.

Și cine sânt conducătorii naturali ai poporului? Preotul și învățătorul. Aceștia dacă sânt activi și sânt cu trup și suflet pentru popor săvârșesc muncă de apostoli. Să nu fie preotul preot numai pentru funcțiuni, la biserică, la înmormântări și botez, — ci să se intereseze de soarta poporului, atât din punct de vedere material și cât și cultural. Asemenea și învățătorul să fie învățător nu numai în școală ci și afară de școală.

În comuna noastră Cefa acum 14 ani s'a ales învățător d-nul Ioan Costa care a venit din Inand. De 14 ani servește cu cea mare sânguință, spre mulțămirea tuturor, atât în școală cât și afară de școală. Nu prea știu să fie mulți învățători care să se intereseze de soarta poporului ca domnia-să. Iată cum: de prezinte sânt din Cefa 11 fii de țaran în clasele medii. Studenții eșiți de sub mâna lui sânt cei mai buni școlari, dovadă că se ocupă cu drag de creșterea lor în școală. La măestrii încă sânt 10 copii eșiți din școala lui, între cari sânt șase calfe și patru ucenici. Vedem dară ce poate face un conducător care își cunoaște chemarea. Unde ar ajunge poporul nostru dela sate dacă pretutindeni ar avea astfel de conducători?

Dea Dumnezeu să aibă activul învățător din Cefa cât mai mulți imitatori, că atunci

BETAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostase și icoane sante etc.

Lucrează iconostase, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

Prețurent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

și poporul nostru va avea altă soartă. — *Recunoscătorul.*

— **Defraudanții din Grecia.** Guvernul grec anchetează cu multă energie în afacerea fraudelor despre cari am mai amintit. Până acum sunt acuzați 238 de inși, între cari și mulți foști deputați. Suma defraudată atinge două-prezece milioane de drachme. Se așteaptă multe arestări.

— **Necrolog.** *Simion Lupan*, preot gr. cat. în Smeșteț, a repauzat la 16 Decembrie n., în vîrstă de 28 ani. În mormântarea lui a avut loc la 18 Decembrie n.

În București a repauzat, în vîrstă de 62 de ani, *Doctorul Ioan Neagoe*, fost medic primar al spitalelor, civile ofiter al Coroanei Române. În mormântarea lui a avut loc la 21 Decembrie n., în cîmîntirul Șerban Vodă din București.

Odihnăscă în pace!

— **Lozurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** «Reuniunea Femeilor Române din Arad» aranjază pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete o loterie de obiecte, a cărei tragere va fi în primăvară!

Lozuri se află de vânzare și la Librăria «Tribunei» și la tipografia »Carmen« în Cluj. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto. Recomandat 35 fil.

x **Atragem** și pe calea aceasta atențiunea on. părinți, ca cumpărările de Crăciun să le efeptuiască la **Kovács Béla** magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articli pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincia trimete mostre din orice articli în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

Apel! Avem onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului, că însoțirea economică-comercială «Mugurul» în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenți generali în afacerile cu altoi de viță, deoarece acești agenți, răul fost necesar până acum, cari costă mult și suntem siliți a le da proviziunile din ce în ce mai mari — în detrimentul clientelei fiind siliți a urca în măsură proviziunile și prețul produselor pepinăriilor noastre, pot fi ușor înlocuiți prin inteligenții noștri dela sate, dăndule acestora ocaziune de câștig frumos, fără de a avea osteneală mare în schimb. — Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toți Domnii preoți, învățători, comercianți români ect. din ținuturile replantinde cu vii altoite, de a lua însuși în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. — Însoțirea plătește fie-cărui agent comunal (preot, învățător, comerciant, jude comunal) care însinue comande în masă, după efeptuirea în regulă a acestor comande 60% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani sau la dorință în altoi de vie. — Tot aceiași proviziune o plătim și pentru mijlocirea comandelor de semănături pentru sezonul de primăvară 1911. — Informațiuni detaliate precum și listă de prețuri eventual cărți pentru conscrierea de comande trimitem la cerere gratis și franco. — Cu toată stima: «Mugurul» însoțire economică-comercială în Elisabetopole (Erzsébetváros Kiskükülő vármegye).

ECONOMIE

Importanța socială a cooperativelor sătești.

În mai multe rînduri, atât prin articole de ziare, cât și prin conferințe și cărți s'a arătat și dovedit și la noi, însemnătatea economică a cooperativelor sătești. După experiențele făcute în altele state, cooperativele sătești, prin forma și felul lor, sînt socotite ca organizația cea mai potrivită, prin care clasele sărace pot să poarte lupta contra capitalismului. Ele au luat ființă nu în urma vreunei tendințe de îmbogățire, ci din îndemnul de apărare, ce l'a deșteptat speculațiunile dezastroase ale capitaliștilor, cari își înmulțesc capitalurile pe spatele

micilor producenți fără experiențe. Și cu cât aceste speculațiuni vor deveni mai îndrăznețe și mai îngrijitoare (scumpirea traiului etc.), cu atât și răspîndirea și organizația societăților cooperative va fi mai mare, mai sistematică și mai desăvârșită.

Pe lângă marea însemnătate economică, cooperativele sătești au importanță și din punct de vedere social și iată de ce:

Lucrînd în comun, — fiind legați de aceeași interese — țaran cu cărturar, sărac cu bogat, după un anumit interval, membrii aceleiași tovarășii, încep să se cunoască mai bine, să se înțeleagă unii cu alții, să se ajute și să se iubească. Sfiala și neîncrederea dela început, încetul pe încetul dispăre; țaranul nu mai vede în cărturar un exploatator, care pîndește la pușinul lui avut, ci un povățuitor și sprijinitor, care îl luminează și ajută la necazuri.

Pe neobservate, ca un amurg frumos de vară, între membrii tovarășiei, coboară *pacea și încrederea socială*. *Deosebiriile de clase* — boala de care pătimim așa grozav — nu numai că nu se alimentează, dar se distruge. Chiar baza de drept a tovarășiiilor aduce cu sine o egalitate între membrii ei, prin aceea că fiecare membru are numai un vot la adunări, care nu se poate ceda. În felul acesta mai greu să se înghebeze așa numitele clice, cari guvernează în mod absolutistic și de cari gem societățile noastre pe acții. Materialiștii și uzurarii nu au teren ca să și mulțamească lăcomia lor, sînt nevoiți să iasă din șirul membrilor și să și caute alte culcușuri unde pot lucra. Astfel se face nesilit o selecțiune a elementelor, rămînând numai cele folositoare.

Țaranul în contactul des cel are la tovarășie cu preotul și învățătorul, mai ales la adunări, aude și învață o mulțime de lucruri folositoare ce privește cultura rațională a pămîntu'ui, chiverniseala și vinderea produselor în negoț; prin regulile de administrație ale cooperativelor i-se deschide mintea asupra multor părți din legea comercială etc. I-se face în parte o *educație economică*, de care are mai ales la noi multă trebuință și care e destul de neglijată. Avînd povățuitor bun, și fiind supraveghiat de aproape atât în școli cât și în familie, i-se dezvoltă spiritul pentru cruțare și regulă, i-se mărește încrederea în puterile sale și astfel dispune de o mni multă dragoste de muncă.

Această dragoste de muncă și multele afaceri ce au membrii tovarășiei în comun, îi silește să țină laolaltă, îi împinge la o *solidaritate economică și națională*, singura care ne poate apăra și apropia de ținta spre care ne-am îndreptat. *I. Enescu.*

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curînd apărute următoarele cărți:

Dr. V. Bianu:

Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății.

Foarte recomandabil pentru toți, mai cu seamă cărturarilor, preoților și învățătorilor.

à 14 Cor.

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc.

à 175 Cor.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a. à 150 Cor.

Andrè Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit. à 15 fil.

Preotul *Gr. G. Petrov:*

Nu din partea aceea, sau datorie de episcop. Poveste. à 50 fil.

Dr. F. Grünfeld:

Secretele sexuale. à 1— Cor.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul. à 15 fileri.

N. Iorga:

Balada populară românească. Originea și ciclurile ei. à 20 fil.

Pentru limbă. Cîteva spicuri din dicționarul greșelilor noastre de limbă de Axente Banciu profesor à 30 fil. plus 5 fil. porto.

Poșta Redacției.

Radna. Adresați vă Institutului »Minerva« din București, cerînd numere de probă.

I. P. Articolele trimise nu mai sînt de actualitate. Vom reveni asupra chestiunii în vremul mai liniștit. Acum s'ar pierde și ar fi păcăt, fiind chestiunea de importanță mare.

Poșta Administrației.

Lie Mute, Rusova. Am primit 8 cor. abonamentul până la 1 Iulie 1910. Mai aveți 2.50 cor. până la finea anului 1910.

Simeon Meteșoane, Crâncea am primit 4.50 cor. pe anul întreg 1910 e plătit și anul 1909.

Ioan Cărcu, Bihleu. Am primit 14 cor. abon. până la 1 Aprilie 1911.

Redactor responsabil: *Iuliu Gîrgău.*

»Tribuna« Institut tipografic, Nicula și colab.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Elz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

**Credit pe ipotecă, pe cambii
și pentru oficiali și
mijlocește**

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

ANUNȚ.

La domnul Traian Berariu din Pauliș,
se află de vânzare

130 de familii de albine.

Pentru preț și alte informațiuni sunt a
se adresa lui.

Caut

**un candid. de avocat
cu praxă**

pe lângă condițiuni cât se poate de favo-
rabile.

**Dr. Aurel Nyilvan, avocat
în Nagysomkút.**

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la **Iulius Dános, producător de
vinuri în Siria pe lângă urm. prețuri:**
Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—
Vin de Rizling prima calitate „ 54.—
Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie
Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor.
50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.—
de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de îm-
prumut, începând dela 100 litre de orice
calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile
de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,

mare producător de vinuri
Világos (Siria, Arad m.)

Se vând

pelângă rate lunare

convenabile, fără orice urcare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.

Arme

Articole de voiaj

Ochiane

Aparate de fotografiat

Rufe pentru bărbați

Covoare

Candelabre

Mobile de aramă

Obiecte din argint de China

Tablouri și statuete

Casse de bani

Opuri literare

Mașini de scris

Hectografe, la

Csiszár Viktor

Kelozsvár, Deák Ferenc-u. 20.

Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.

Reprezentanța generală:

S. A. Elek & Comp.

Caut doi învățăcei

cari posedă limba română și maghiară și
posedă barem una clasă gimnazială, pelângă
condițiuni de tot favorabile.

Traian Balcu,
comersant în Zalatna.

■ INTREPRINDERE ROMÂNEASGĂ ■

MIHAI FLONTA

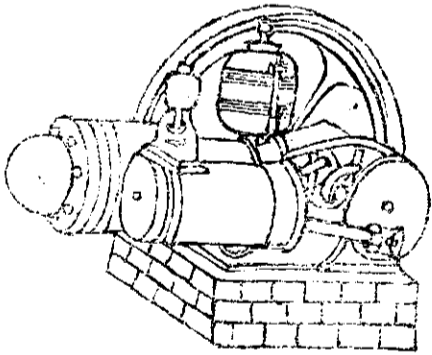
antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Pereces-u. 9.

Primește: plănuirea și zidirea de bi-
serici, școlale, case notariale și a tot
felul de zidiri private.

Magazin stabil de fabricate de
cement, comande se primesc.
Magazin stabil de pietrii artificiale
pentru morminte. Prospecte gratuit.

Un hărmăsar

de 4 ani, comissat, se află de vânzare.
Doritorii să se adreseze lui **Iosif Vanc,**
Gașa, up. Világos (cott. Arad)

**Motor cu olei brut. Nou-
tate!**

Cea mai contabilă putere motorică.
Cea mai ieftină uzină! Garanție necondiționată. Prețuri
și condiții favorabile. Fără mașinist! Nu ex-
plodează. Nu e expusă focului. Nu e supusă inspecția
financiară. Nu are cazan. Funcționare simplă. Punem
mașina la dispoziția oricărui individ acreditabil, fără
nici o cheltuială, pentru a se convinge că face cel
mai bun și cel mai vrednic de încredere serviciu.
Prospecte de prețuri dela 2—60 PH gratuit.

PÁLFY TESTVÉREK
turnătorie de fer și fabrică de mașini în
SEGHEDIN—SZEGED.
Fondat în Anul 1807. Distins cu 20 medalii de aur.

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat.

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat.

BINDER LAJOS

ciasornicar și gluvaerglu în
MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.

Depozit bogat de
totfelul de ciasornice de aur și argint
precum și ciasornice de metal și nickel
Articlii de argint de China.
Ochelari și zwickeri de Rathenov.
Articole optice de aur și argint.
Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștientos.

Izay și Rigó

magazin de
Iu rang de
Cluj—Kolozsvár, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate.

Mare sortiment de
mărfuri din patrie.

Primește totfelul de executări de
TRUSOURI

cu orice prețuri, la chemarea în
provincie arată cu plăcere colecția

:: :: de mustre. :: ::

Asortiment mare și frumos.

Pinză de in de Rumburg.

Pinză de in de Irlanda.

Pinză de in de Kreász.

BUMBA C

de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA

pentru femei, bărbați și copii,

**ALBITURI PENTRU PAT,
NAFRAMI DE BUZUNAR.**

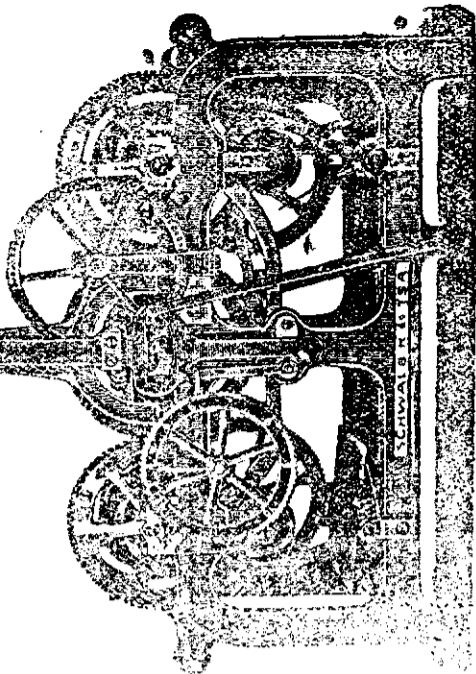
CIORAPI etc.

**PANZETURI ALBE
și COLORATE pentru masă.**

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria.
 Telefon No. 63—47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.
 Preliminar gratuit.

Prima fabrică de casse și mașini din Ungaria

I. Anheuer, Timișoara.

Casse

de cea mai nouă construcție sigur e contra focului și spargerii.

Casse cu pantere de oțel, tresoare și antrepozite panterate cu deplina siguranță contra spargerii.

Casse pentru cărți din asbest.

Panțerarea locatelor pentru casse.

Uși și ferestri panterate pentru institute de bani, cea mai nouă construcție.

Preț curent ilustrat se trimite gratis și franco acasă

Gramofone și plăci, Aprinzători original „Imperator“, lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri. Se caută revânzători.

Ingrijirea frumuseții.

Crema Gladys (No II) pentru folosirea de ziua înălbește fața ca zăpada, o face moale catifelată și lucioasă. Ea înlocuiește de minune chiar și pudra. Prețul 2 coroane.

Efectul Cremei Gladys (No I) pentru folosirea de noapte nu se arată imediat, însă după o folosință după câteva săptămâni ea are un efect plăcut și natural asupra feții, îndepărtând ori-ce pată și necurețenie din față. *Crema Gladys No II.* pentru folosirea de ziua după o folosință scurtă între în privința efectului orice mijloc cosmetic similar. *Efectul deosebit* al acestui cosmetic excelent constă în aceea, că despoaie pe neobservate suprafața urită a feții și îndepărtează petele și alte necurății din față, li dă feței o suprafață nouă.

Crema Gladys este cel mai mare dușman al petelor și necurățiilor de piele cauzate de soare și de agitația aerului.

Prețul 2 cor. Preparator: **Vig Béia**, farmacie la „Impăratul roman“, Budapesta, II., Fő-utca 54.

Firmă românească!

Firmă românească!

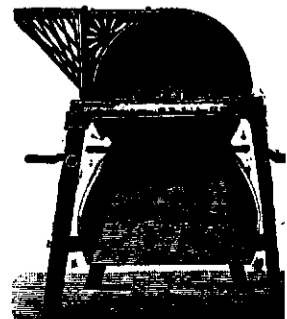
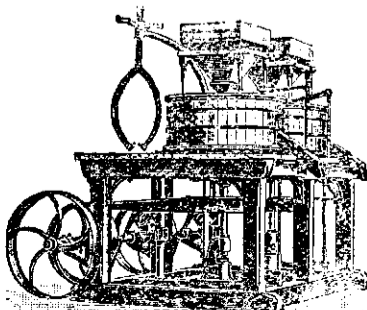
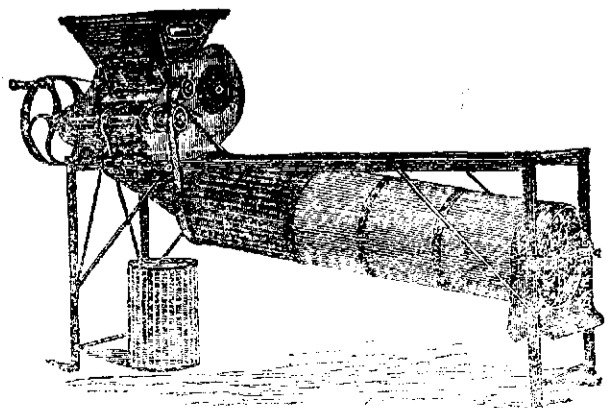
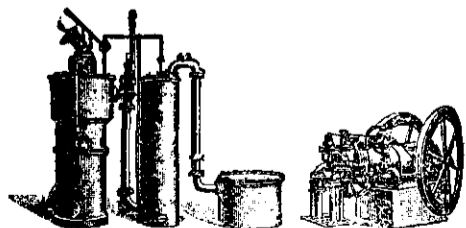
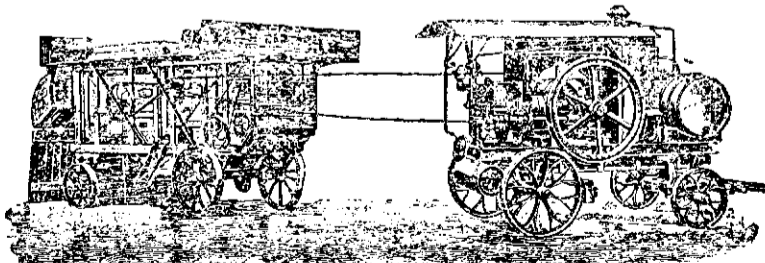
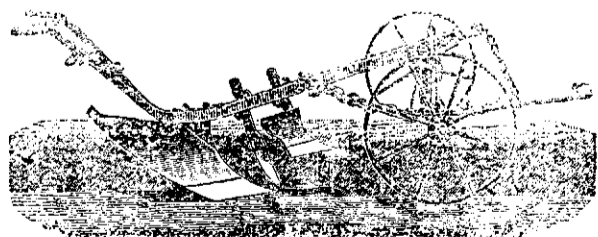
In atelierele de mașini ale lui Eugen Nicola Blaj (Balászfalva) se pregătesc tot-felul de mașini economice și pluguri

Mașinile sunt gata deja și după comandă se pot expedia momentan. În depozit se află gata tot-deauna, pe lângă celelalte mașini economice și cele mai bune mașini de îmblățit cu locomobile de benzin dela 3 până la 16 cai putere. Garnituri de îmblățit cu locomobile de vapor. Motoare de benzin dela 2 până la 100 cai putere. Motoare de gaz sugativ din carbuni de lemn, cocs sau trcīt. dela 10 până la 100 cai putere. Instalează mori pentru măcinat cu petrii sau valuri sau mori pentru făină clasificată. Instalează fabrici pentru făcut cărămidă și țiglă.

Oferte pentru orice mașină precum și informațiuni dă gratuit. **Catolog românesc cu prețuri la cerere se trimite gratis și franco.**

Roagă onoratul public român, să binevoiască a-l onora cu comande, asigurându-l de serviciu prompt, lucru bun, și prețuri moderate. Cine va cerceta și cumpăra din atelierul de mașini al lui EUGEN NICOLA se va convinge că nu e silit a cumpăra dela străini și de multeori lăsat să fie înșelat de agenți străini. Adreșați-Vă cu încredere la comerciantul român

Eugen Nicola, atelier de mașini economice Blaj (Balászfalva).

Griji de viitorul vostru!

Cel mai bun mijloc pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de griji materiale este incontestabil polița de asigurare a „Asociațiunii de ajutorare reciprocă” din Timișoara.

La Aceasta asociațiune poate oricine să asigure pentru ai săi pentru cazul morții sale pe lângă solvirea unei taxe lunare de 1 cor. și a unei cuotizațiuni de 2 cor. după cazurile de moarte după un an dela înscrierea sa de membru 2000 cor., după 3 ani dela înscriere pentru cazul invalidității sale o rentă lunară de 50 cor., iar după 30 de ani o rentă anuală de 600 cor.

Contra solvirei unor competențe minimale oricine poate asigura fetelor sale o zestre de 2000 cor., iar băieților când devin maioreni asemenea 2000 cor. Dacă susținătorul băiatului ori a fetei ar muri după 3 ani dela înscriere, înceată orice solvire a competențelor și băiatul asigurat primește până la etatea de 13 ani, iar fata asigurată până la etatea de 20 ani, o rentă lunară de 30 cor. și pe lângă toate acestea băiatul ori fata asigurată mai primește la timpul său și ajutorul de independentizare resp. zestrea de 2000 cor. Asociațiunea oferă ori-cui cea mai deplină garanță. Cuote semnate 9.000.000 cor., iar fondul de garanță de 200.000 cor. se află deus la Tribunalul competent.

Pentru toate categoriile de asigurare o cuotă (sumă asigurată) face cel puțin 2000 cor., iar un membru poate subscrie 10 cuote, prin urmare asigurarea pentru cazul morții, de zestre și de independentizare să poate face dela 2000 până la 20.000 coroane.

La cerere se trimit prospecte gratis și să acceptează reprezentanți demni de încredere.

„ASOCIAȚIUNEA de ajutorare reciprocă” din Timișoara. (Adresa: Temesvár-Belváros, Jenőherczeg-utca 18).

— Replantați-vă vitile cu stiol dela firma română! —

Altoi de vie!!

Calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la

„MUGURUL” însoțire economică-comercială Elisabetopol (Erzsébetváros, Kiskükülő vm.)

material disponibil în altoi peste două (2) milioane școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă, altoi desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni păturea pe 10 ani cu interese de 70%. La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și a manipulării școalei de altoi.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Numai altoaie bune! Calitate distinsă!

Telefon 66-82.

FISCHER TESTVÉREK

■ lustritori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințoasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințozitate.

Telefon 66-82.

Specialitățile cosmetice ale lui

Dr. Odor Béla, farmacist

se află în farmacia „Steaua de aur”

Aiud — Nagyenyed, Fötér, (cott. Alba inferioară).

Cremă de Aiud pentru folos de noapte. Mijloc ireproșabil pentru albirea și moierea pielii; nu conține nici un ingredient dăunător de mercuriu. Prețul unul borcan 1 cor. 20 fil.

Cremă de Aiud pentru folos — peste zi; deasemenea moaie pelea, nu-i unsuroasă și păstrează foarte bine pudra. Prețul unui borcan 1 cor. 20 fil.

Lichid pentru moierea și albirea mânilor dă pielii un alb de culoarea marmorului. O sticlă 1 cor. 10 fil.

Săpun din cremă de Aiud cu miros admirabil cu 1 cor. 20 fil.

Pudră de Aiud în trei culori. O cutie 1 cor. 20 fil.

Petroform pentru spălarea părului oprește căderea părului și formarea mătreței, întărește pielea și ajută la creșterea părului. O sticlă 1 cor. 80 fil.

Spirit de plante din Ardeal. Făcut din frunzele și rădăcinile buruienilor de leac, dă părului un lustru frumos, și-l face moale. Prețul unei sticle 1 coroană 70 fileri.

Bay-Rum Samphoo pentru cultivarea părului și a pielii. O sticlă 2 cor.

Praf Sampoo pentru spălarea părului și ținerea curată a pielii, mai ales la femei. Un pachet 25 fil. 10 pachete 2 cor.

Hair-Reneiver (lapte pentru regenerarea părului) părul cărunț își recapătă culoarea originală. O sticlă 1 cor. 80 fil.

Apă aromatică pentru gură și păstrarea și curățirea dinților. O sticlă 70 fileri.

Apa de gură Formosan pentru desinficierea gurei și a dinților. O sticlă 1 coroană 80 fileri.

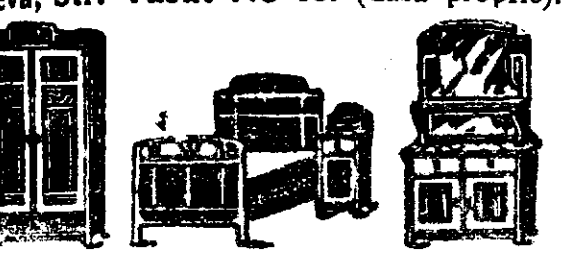
Praf pentru dinți Hydrosan mijloc de mâna întâi pentru albirea dinților și desinficierea gurei. O cutie 1 coroană 20 fileri.

Picături pentru dinți veritabile americane O sticlă 60 fileri.

Lichid de brad (Espirt de Bois) pentru parfumarea camerilor și desinficierea apartamentelor bolnavilor. O sticlă 1 cor. 30 fil. Tub pentru împărăștierea acestuia 50 fil.

Nicolas Hencilă

măsar de zidiri și mobile
Deva, Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stăruință la cunoștință on. public din loc și provin de, ea și-a provăzut și mărit atelul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

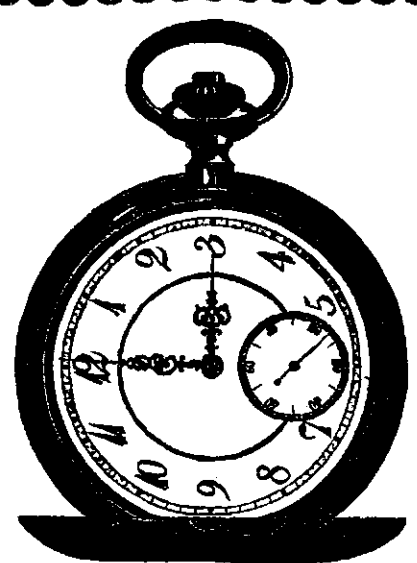
Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și polângă servicii prompt și conștiințos.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite în materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Cele mai bune
orologioare
— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaericeale
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JAYOS

orologier în SZEGED.
CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Frații Friedrich

ateliere și magazin de mașini în

Vis-à-vis de gară. **Timișoara—Josefin.** Telefon inter. 724

Dacă voiești să-ți cumperi

garnituri de mașini cu aburi pentru îmblătit,

dacă voiești să-ți

transformezi locomobilul cu aburi în automobil,

voiești să-ți reparezi **dulapul de foc** al mașinei cu aburi sau s'o schimbi cu altul nou, dacă dulapul mașinei de îmblătit s'a ars sau s'a stricat și voiești să-ți reconstruiești, sau dacă ai lipsă de orice altă reparație de mașini, scobirea sulurilor, etc. să vă adresați cu încredere către firma amintită, care pe lângă serviciu prompt și conștiințios execută pe lângă prețurile cele mai ieftine și condițiunile de plătire favorabile.

Mare depozit permanent bogat asortat de diferite automobile și garnituri de mașini de îmblătit reparate în fabrică și cu specialitate; locomobile cu aburi, dulapuri de mașini de îmblătit, motoare cu benzină, motoare cu ulei brut și — absorbitoare de gaz, mașini stabile, — semistabile și Compound, cu prețuri extraordinare de ieftine.

Garnituri pentru mașini de îmblătit se vând și pentru **plătiri în rate pe 6—10 ani.** Legăm și afaceri de schimb.

Viitorul este al automobilelor, pentru că numai prin locomobile-automobile se poate obține foloase mari.

Ateliere deosebite pentru transformarea locomobilelor în automobile: după sistemul roatelor cu dinți, — cu lanț sau transmisionale.

Se asigură durabilitate foarte mare, putere și iuteală. Prețuri extraordinar de ieftine. **Cereți prospecte!**

Până azi s'au transformat peste 1000 de mașini.

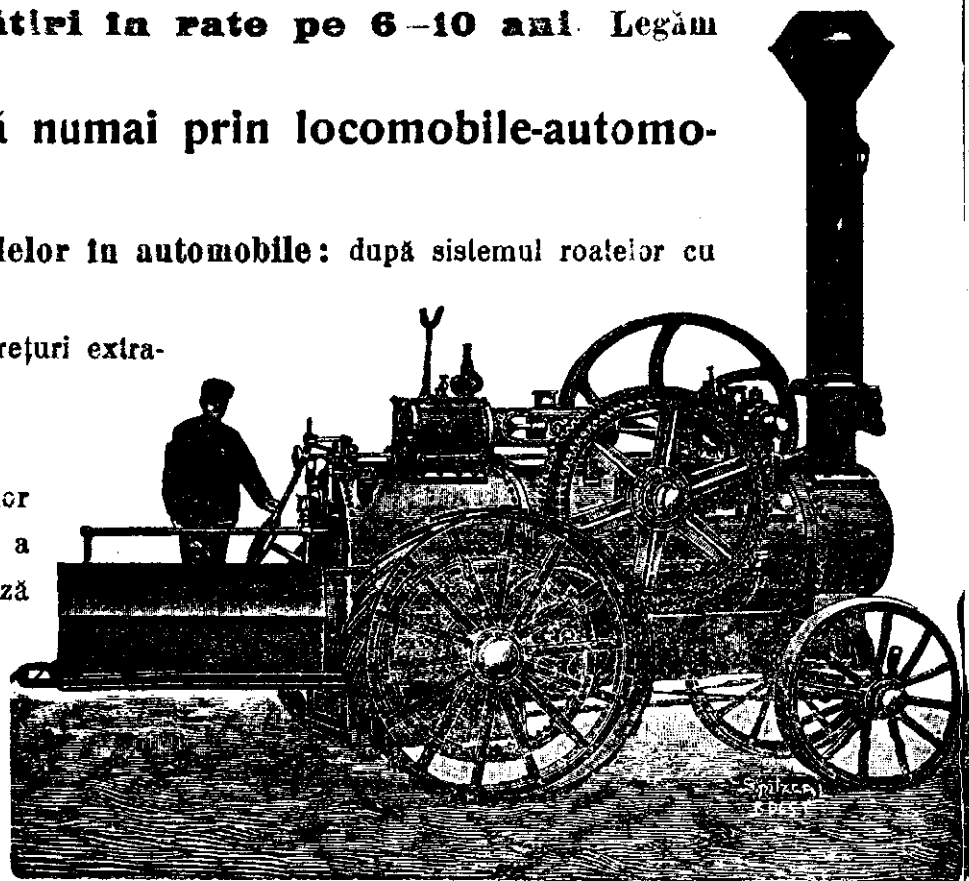
Dacă știți cumpărător pentru transformarea locomobilelor cu aburi în automobile, **comunicați firmei adresa exactă** a aceluia, iar firma în caz dacă afacerea succede vă remunerează cinstit.

Permanent mare depozit de

aliage și părți constitutive

crude și lucrate, necesare la transformarea automobilelor.

Comandele se execută grabnic și prompt.

Elevatori noi

după sistemul Hoffherr & Schrantz, în două mărimi: de 950.— și 1200.— coroane.

Mai ieftin ca oriunde și astfel economisești 200—300 coroane.

Prețuri extraordinar de ieftine! — Serviciu prompt! — Mijloctorii se remunerează! — Cereți prospect! — În caz de lipsă vă trimitem expert.